

EEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 88

Haziran 2021

Editör: Burak Sarı

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel

Web Sorumlusu: Can Deniz Balkaya, Ramazan Derin

Web Teknik Destek: Burak Sarı

Sosyal Medya Sorumlusu: Dilek Başar Açlan

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eehdergi

Twitter: www.twitter.com/eehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBIImOlsPKTcuFafw

İçindekiler

EDİTÖRDEN.....	1
Twitter'a Erişilebilirlik Çağrısı.....	3
Fırında Ya Da Haşlayarak.....	6
Görme Engelli Bir Bebek, Ebeveynlerine Sesleniyor-4	8
Düş Fabrikasında Bir Bahar	11
A_normal_Norm ile Röportaj	13
Baştan Başlamak Gerek	22
Akbalalar ve Algılar	26
Google Keep: Hızlı Bir OCR Çözümü	39

EDİTÖRDEN

Haziran sayımızdan merhaba dostlar.

Mevsimlerin bile kendine yabancılaştığı şu günlerde Haziran soğuşunu bir nebze kırabilmek için yüreğimizdeki ateşi alıp geldik. Eşitsizlik ve tüketim çılgınlığına inat, kolektif üretimin güzelliğiyle çıkıp geldik.

Sosyal medyadaki eşitsizliğe karşı yürütmüş olduğumuz “#KörlerBuradaGörseliAçıkla” kampanyamızı bir adım ileri taşıyoruz. Ekran okuyucu kullanmayanların da görsellere açıklama eklenip eklenmediğini anlayabileceği bir işaret sistemi için Twitter’ın kapısına dayanıyoruz. Önerinin sahibi Meral’in güzel yazısını İngilizce olarak Twitter’a iletacağız. Tabii ki bunu tek başımıza yapmayacağız. Tüm okurlarımızdan, Canan Çam Yücel’in çevirisini yaptığı İngilizce metni Twitter’a iletmelerini rica ediyoruz. Gerisini Twitter düşünsün.

Çocuklar kadar önyargıdan uzak olabilseydik dünya daha yaşanası olurdu. İnanmayan Nurşen’in harika yazısını okusun.

Ya kör çocuğu olan ebeveynler? Merak ettikleri her şeyi Canan’ın yazı dizisinden öğrenebilirler.

Güzelim bir bahar düşünce birisi sağlamsı düşüncelerini karıştırır ve bir anda, sahilde güneşlenirken toz fırtınasına yakalanmış gibi olursunuz. Bir de bu kişi “sağlam” olmayan sağlamsıysa, savrulan tozlar daha can yakıcı olur. Bu hissi, konuk yazarımız Seyda Kırcan sıcak bir yazıyla anlatmış.

Peki sağlamsılıktan nöro çeşitliler nasıl etkileniyor? Bu sorunun yanıtı, Burak Sarı’nın “A_normal_norm” hesabı ile yaptığı röportajda.

Sesli betimleme çalışmaları yaygınlaştı. Farklı kuruluşlar bu çalışmalara dahil oldu. Peki bu firmaların erişilebilirliğe bakışı nasıl? Web siteleri erişilebilir mi? Sorunun yanıtının Gülcan Altun’un köşesinde olduğunu belirtmemize gerek yok.

Çeviri köşemizde, üzerine çok düşünmek gereken muhteşem bir yazı var. Ali Çolak'a bu güzel çeviri için teşekkür ederiz.

Bilişim köşemizde Can Deniz, Google Keep uygulamasında nasıl OCR yapılacağını anlatıyor. Bu aylık bizden bu kadar. Mevsimleri kendi özellikleriyle yaşadığımız, denizlerimizin ve ormanlarımızın bize küsmediği, eşitsizlik ve önyargılardan uzak sayılarda buluşmak üzere.

Twitter'a Erişilebilirlik Çağrısı

Meral Sözen

meralsozen1@mail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Twitter ekibine!

Size EEEH Dergi adına Türkiye'den yazıyoruz. (EEEH Dergi yayın aşamalarının hemen hepsinde körlerin yer aldığı; eşit, erişilebilir ve engelsiz hayatı hedefleyen bir dergi.)

Twitter'ın "erişilebilirlik" ile ilgili sunduğu imkanları yakından takip ediyor / kullanıyor ve tüm kullanıcıların Twitter'da eşit koşullarda yer almalarını amaçladığımız için teşekkür ediyoruz.

Genel "Twitter Kuralları"na ve erişilebilirlikle ilgili sunduğunuz seçeneklere dayanarak, genelde tüm kesimlerin, özeldede yeti farklılıkları olan kişilerin "eşit erişim" haklarını önemseyişinizi gözlemliyoruz. Bu bağlamda sizinle paylaşmak istediğimiz bir fikrimiz / talebimiz var!

Twitter'da paylaşılan fotoğraflara ekran okuyucu kullanan körlerin erişimi için alternatif yazma alanları olduğunu biliyoruz. Ülkemizde bu konuyla ilgili bilgilendirme ve farkındalığı amaçlayan kampanyalar düzenliyoruz. Ancak bu kampanyaların bir türlü beklenen düzeyde yaygınlaşmadığını ve hatta anlaşılmadığını gözlemliyoruz. Bu durumun önemli sebeplerinden birinin de alternatif yazma alanına yapılan açıklamaların yalnızca ekran okuyucu kullananlarca fark edilmesi, ve böylece büyük çoğunluk için "erişilebilir Tweet" ile "erişilebilir olmayan Tweet" arasında herhangi bir fark gözlemlenmemesi olduğunu düşünüyoruz.

İsteğimiz / önerimiz, erişilebilir paylaşım yapılan Tweet'lerde bir simge bulunmasıdır. Alternatif yazma alanı kullanılarak paylaşılmış her Tweet için, "bu paylaşım erişilebilir" anlamına gelen bir simge atanabilirse, bu uygulamanın çok hızlı bir şekilde yaygınlaşacağına ve hatta standartlaşacağına inanıyoruz. Öyle ki Twitter'da yer alan siyasi partilerden futbol

takımlarına kadar pek çok hesap için bu uygulamanın bir rekabet konusu haline geleceğini düşünüyörüz.

Ayrıca ekran okuyucu kullanan körlerin tek tek denetlemesinden bağımsız olarak, erişilebilir olan ve olmayan hesaplar açıkça herkes tarafından görülebilecek. Böylece eşit erişim hakkı için göz önünde ve açık bir teşvik oluşacak. “Bu Tweet erişilebilir” anlamına gelen simgeyi taşıyan paylaşımlar çok daha fazla etkileşim alacak ve saygınlık kazanacak. Sırf bu simgenin ne anlama geldiğini ve nasıl alınabildiğini merak edenlerle bile “alternatif metin” imkanı yüksek sayıdaki kişi tarafından bilinebilir hale gelecek.

Twitter’ın erişilebilirliği destekleyen böyle bir adımı atarak alanda liderlik yapabileceğini düşünüyörüz. Sosyal medyada, yeti farklılığı olanların eşit koşullarda yer almasını teşvik eden bu girişimin ardından “eşit erişim hakkı”nın temel bir hak olarak başka alanlara da yansıtacağını umuyoruz.

Yüzde yüz erişilebilir bir sosyal medyayı kullanıcılarla hep birlikte kurmak için ilk kiviılımı ateşleyecek adımlarınızı bekliyoruz.

Metnin İngilizcesine aşağıdaki linkten ulaşabilir, hemen altında yer alan adresleri kullanarak siz de bu talebi Twitter yetkililerine iletebilirsiniz.

[A Call for Accessibility to Twitter Team](#)

E_posta adresleri:

blog.twitter.com

support@twitter.com

help@twitter.com

privacy@twitter.com

Yazının İngilizce bağlantısını Twitter üzerinden iletebileceğiniz hesaplar:

□@Twitter□.

@TwitterSupport

□@TwitterComms□.

@Nonprofits□.

□@TwitterAPI□.

□@TwitterTurkiye

@SFdirewolf□.

Fırında Ya Da Haşlayarak

Nurşen Korkmaz

nsunarkorkmaz@gmail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Sevgili okurlar biliyorsunuz EEEH Dergi ekibi olarak Radyo Engelsiz Erişimde EEEH Dergiden Yansımalar adlı bir program yapmaya başladık. Programımız her ayın son Perşembe akşamı yayınlanacak. Her ay bir yazıyı belirleyip o yazının konusu üzerine yazarıyla söyleşeceğiz. Tabii konuklarımız da olacak.

Programımızın ilk bölümünde kör ebeveynler konusunu ele aldık. Dergi ekibinden Canan, Dilek ve ben, konuk yazarımız Ali Çolak ve ABD’den iki kör anneyi ağırladık. Bize göre epeyce uzak bir ülkede kör ebeveynlerin ne gibi önyargılarla karşılaştıklarını, toplumsal tutumları ve çözüm önerilerini konuştuk. Neler konuştuğumuzu merak edenler yazının sonundaki bağlantıdan program kaydını dinleyebilir.

Okuduklarımızdan ve dinlediğimiz hikâyelerden biliyoruz ki kör ebeveynler olarak dünyanın çok farklı ülkelerinde de yaşasak benzer önyargılara ve toplumsal tutumlara maruz kalıyoruz. Ancak bu hikâyeleri birinci ağızdan dinlemek daha çarpıcı geldi bana. Konuklarımızı dinlerken sanki bizim yaşadıklarımızı anlatıyorlar, aynı coğrafyayı paylaşıyorumuz gibi hissettirdi. Çocukların önyargısız olduğu üzerine hep konuşuyoruz ya buna örnek verdi sohbet esnasında Jamie Richey. Jamie’nin oğluna bir arkadaşı, annesinin nasıl yemek yaptığını sormuş. Oğlu da bu soru karşısında şaşırıp “Ocakla yapıyor” cevabını vermiş. Ne kadar doğal ve önyargısız bir cevap değil mi?

Ben de Program bittikten sonra bilgisayarımı kapatıp kendi kendime düşündüm Acaba Eren’e sorsa arkadaşı “Annen nasıl yemek yapıyor?”. Oğlumun ne cevap vereceğini öğrenmek için ona bu soruyu benim sormam gerektiği kanısına vardım. Program boyunca adeta çivilendiğim koltuktan kalktım. Salonda baba oğul karşılıklı oturmuş meyve yiyorlardı. İkiliye “Afiyet olsun” deyip oğlumun yanına usulca oturdum. ”Eren sana bir şey sormak istiyorum” dedim. “Sor anne” dedi. “Bir arkadaşın mesela Serdar sana annen nasıl yemek yapıyor diye sorsa

ne derdin? “Fırında ya da haşlayarak derdim anne” diyerek cevap verdi oğlum. Önyargısız, gördüğüne inanan, net, kendinden emin ve dürüst bir cevap değil mi sizce de? Aynı soruyu yetişkin birine sorsaydım, oğlumun verdiği cevabı alabileceğimi hiç sanmıyorum.

Bir arkadaşımın kör ebeveynlerin karşılaştıkları durumları konuşuyorduk. Arkadaşımın oğlunun öğretmeni kreşe hazır gıda getirilmesini kesinlikle istemiyormuş. Annesinin yaptığı kâğıt kekinin paketli gıda olmadığını anlayınca “Bunu yardımcınız mı yaptı?” diye sormuş arkadaşımın oğluna. “Hayır, annem yaptı” deyince öğretmeni “Annen nasıl yemek yapıyor?” diye şaşırarak sormuş. Çocuk da “Bayağı yapıyor işte” diyerek cevap vermiş öğretmenine. Çocuğu sorulan soru, öğretmeni ise kör bir annenin kek yapması şaşırtıyor. Sanki gören herkes yemek yapmayı biliyor da körler nasıl yemek yapabilir değil mi? Bir körün bir şeyi yapamadığı inancına varmak için o kör kişiyi tanıyor olması gerekmez mi? Hiç tanımadığımız birinin salt kör olduğu için bir şeyi yapamayacağını düşünmek önyargı değil de nedir sizce?

Başka bir arkadaşım yeni pişirdiği sıcacık börekten komşusuna ikram etmek istemiş. Hazırladığı börek tabağını kızıyla birlikte göndermiş. Kızının çaldığı kapıyı açan komşunun yardımcısı şaşkın bir ifadeyle “Annen mi yaptı?” diye sorunca, soruyu garip bulan çocuk ne demiş olabilir tahmin edin.

Yetişkinler bizi ne kadar gözlemleyip dinleseler de bir türlü ikna olmuyor veya kabul etmiyorlar. Kör biri nasıl yemek yapar, çocuğunun bakımını nasıl sağlar, tek başına nasıl yaşar, kıyafetlerini nasıl seçer? Onlara göre imkânı yok, mutlaka vardır bir yardım edeni. Kafasına yerleştirdiği yapamaz, edemez, bilemez, eksik ve kusurlu gibi “sağlamcı” önyargılar var ya, işte sorun tam da bu. Oysa doğuştan getirmiyor kimse bu sağlamcı önyargıları. Geleceğin yetişkinleri olan çocuklarımızı önyargısız oldukları ve her şeyi gözlemleyerek çabucak öğrendikleri bu dönemde sağlamcılığın zehrinden uzak tutabilirsek, eşit ve erişilebilir yaşama tazecik ve tertemiz tohumlar ekeceğimizden eminim.

<https://dunyayaseslen.com/icerik/eeeh-dergiden-yansimalar-1.-bolum-27.05.2021>

Görme Engelli Bir Bebek, Ebeveynlerine Sesleniyor-4

Canan Çam Yücel

canancam@gmail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

2-3 Yaş Arasındaki Gelişimim

Sevgili anneciğim ve babacığım, bu yazıda sizlere 2 yaşından başlayarak 3 yaşına kadar neler yapabileceğim ve sizlerin beni nasıl destekleyebileceğiniz konusunda paylaşımlarda bulunmak istiyorum. İlk önce ilk altı aydaki gelişim özelliklerimden, sonra da ikinci altı aydaki gelişimimden örnekler vermeye çalışacağım. Gelişimimi gördükçe sizlerin ne kadar heyecanlandığınızı biliyorum. Bu nedenle, söyleyeceklerimin sizleri keyiflendireceğine eminim. Şimdiden iyi okumalar.

Yirmi dördüncü aydan itibaren artık benden ufak tefek de olsa ev işlerine yardım etmemi isteyebilirsiniz. Örneğin, güvenle taşıyabileceğim bazı şeyleri elime vererek istediğiniz yere ulaştırmamı sağlayabilirsiniz; peçeteyi masaya götürmek, kumandayı size getirmek gibi. Bana kısa hikayeler anlatarak dinlememi sağlayabilirsiniz. Beni akranlarımla buluşturarak oyun oynamamı sağlayabilir ve paylaşmayı öğretebilirsiniz. Pantolon, çorap, şapka gibi giysilerimi çıkarabilirim. Fakat giyinme konusunda desteklenmeye ihtiyaç duyarım. Bana giyinmeyi göstermeniz gerekir. Gören yaşlıtlarım da bu dönemde giyinme konusunda desteğe ihtiyaç duyarlar ancak benim aynı zamanda bu davranışları gerçekleştirebilmem için bu becerilerin birebir gösterilerek öğretilmesine ihtiyacım var. Bana verdiğiniz nesnelere alma, tutma, istediğiniz yere koyma gibi becerileri yerine getiririm. Bu dönemde artık koşma davranışını da gerçekleştirebilirim. Ancak bunun için kendimi güvende hissetmem gerekir. Önce koşma hareketini bana doğrudan gösterebilir, daha sonra da tek elimden tutarak benimle birlikte koşabilirsiniz. En sonunda da güvenli bir ortam yaratarak belli bir hedefe doğru koşmamı sağlayabilirsiniz. Tek elimden tuttuğunuzda ya da tırabzanlara tutunarak merdiven inip çıkabilirim. 4-6 küpü üst üste koyabilirim. Bu dönemde birlikte top oynayabiliriz; elimi

kaldırarak topu size atabilirim ya da ayakla topa vurabilirim. İçine zil yerleştirilmiş sesli bir topu takip etmem daha kolay olacak ve daha çok zevk almamı sağlayacaktır. Siz Legoları takip bana verdiğinizde, ben de Legoları birbirinden ayırabilirim. Günlük hayatın içinde sıklıkla kullanılan “gel, git, otur” gibi hareket bildiren sözcüklerin ne anlama geldiğini bilirim. İki aşamalı yönergelere uyarım. Örneğin, “Peçeteyi al, masaya koy” dediğinizde, ne demek istediğinizi anlarım ve istenileni yaparım. Konuşmalarım yarı yarıya anlaşılır hale gelir. İki ya da daha fazla sözcüğü birleştirebilirim. Bu dönemde elime boya kalemi vererek basit düzeyde karalama yapmamı sağlayabilirsiniz; pastel boya ile karalama yaptığımda parmaklarımın uçlarıyla dokunarak boyanın dokusunu hissedebilirim. Bu dönemde birçok nesneye dokunmamı sağlayarak isimlendirmemi isteyebilirsiniz. Elinize bir nesne alarak bana gösterebilir ve birkaç nesne arasından aynısını bulup eşleştirmem konusunda teşvik edebilirsiniz.

Otuzuncu aydan itibaren oyuncaklarımı toplamak konusunda size yardım edebilirim. Bu nedenle, beni teşvik edebilir, “Haydi oyuncakları toplayalım” şeklinde yönergelerle beni yönlendirerek oyuncaklarımı sepete koymamı sağlayabilirsiniz. Böylece sorumluluk almam konusunda ufak ufak girişimlerde bulunmuş olursunuz. Bu dönemde merakımın seviyesi de iyice yükselir ve “ne, neden?” şeklinde sorular sorarak sizi biraz yorabilirim. Ancak bu sorulara uygun cevaplar vermeniz benim için çok önemli. Unutmayın, verdiğiniz cevaplar öğrenmeme olumlu katkı sağlar. Tehlikeli bir durum olduğunda beni bilgilendirirseniz, bu tür durumlardan uzak durmaya çalışırım. Örneğin, “Çok sıcak, biraz bekle” dediğinizde beklerim. Bu dönemde oyuncaklarım ya da giysilerim arasında seçim yaparım. Bu nedenle, seçim yapmama fırsat tanıyın; hep kendi belirlediğiniz oyuncakla oynamamı ya da sizin belirlediğiniz giysiyi giymemi değil de sunulan seçenekler arasından istediğimi seçmemi sağlayın. Bu dönemlerde yaptığım seçimler, gelecekte yetişkin bir birey olduğumda da seçimlerimde bana kolaylık sağlayacaktır. Bu dönemde öz bakım becerilerimin daha da geliştiğine şahit olacaksınız; artık dökmeden bardaktan su içtiğimi, kaşık, çatal kullanarak yemek yediğimi, kazak gibi çıkarılması daha zor olan giysileri çıkarmaya başladığımı göreceksiniz. Ancak tüm bunlar için cesaretlendirilmeye ihtiyacım var. Bunların hiçbirini benim yerime siz yapmaya çalışmayın; dökerek de olsa yememe, kıyafetlerimi çıkarıp giymeme fırsat tanıyın ki ben bağımsız bir birey olarak yetişebileyim. Geriye ya da yana doğru yürüme, her iki ayağımla zıplama hareketlerini yapabilirim. Ancak öncelikle bu hareketleri de bana göstermeniz ve farklı yönlere doğru hareket etmem konusunda beni teşvik etmeniz gerekir. Çünkü farklı hareketler yaptıkça, vücudum

esneklik kazanır, kaslarım daha da güçlenir ve gelecekte bağımsız hareketim daha da güçlenir. Büyük halkaları ipe dizebilir, kumandadaki bir tuşa basabilir, altı-sekiz küpü üst üste koyarak kule yapabilirim. Önüme koyduğunuz farklı nesnelerin işlevlerinin neler olduğunu bilirim. Örneğin, tarakla saç taranacağını, kaşıkla yemek yeneceğini bilirim. Bu dönemde sözcük dağarcığım iyice artar. Buna bağlı olarak sorduğum soruların da sayısının giderek arttığını gözlemleyeceksiniz. Bazen sorularım size o kadar fazla gelecek ki belki de yorulacaksınız. Ama bu dönemde öğrenme istek ve merakım çok fazla olduğundan, verdiğiniz cevaplar beni besleyecek, geliştirecek ve büyütecek. Bu dönemde gören yaşlıtlarım nesnelere çizimlerini eşleyebilir. Benim de gerçek nesnelere maketlerini eşlememi sağlayabilir, daha sonraki aşamada da gerçek nesnelerin kabartılmış basit çizimlerine dokunarak aşinalık kazanmamı sağlayabilirsiniz. Örneğin, gerçek bir elmaya, daha sonra evcilik oyuncakları arasındaki elmaya ve en sonunda da elmanın kabartılmış çizimine dokunmamı teşvik edebilirsiniz. Kabartılmış çizimi ise resmin etrafından silikonla geçerek oluşturabilirsiniz.

Gördüğünüz gibi 2 yaşına geldiğimde daha da bağımsızlaşmaya ve kendi ihtiyaçlarımı daha rahat karşılamaya, ailemizde daha aktif bir rol almaya başlıyorum. Benimle oyun oynamanız ve beni yaşlıtlarımla buluşturarak bir arada bulunmamızı sağlamanız, enerjimi boşaltmama yardımcı olacaktır. Eğitici oyuncaklar olarak ya da eğitici oyunlara yer vererek dil gelişimime olumlu katkı sağlayabilirsiniz. Ayrıca size bir de güzel haberim var. Artık bu dönemde tuvalet eğitimi için çalışmalara başlayabilirsiniz. Tuvalet eğitimi biraz zorlayıcı bir süreç olduğundan, sakın ve kararlı bir tutum izlemeniz süreci kolay atlatmamızı sağlayacaktır. 3 yaşına kadar tuvalet eğitimi tamamlamak önemli. Bu nedenle, biraz sabırlı olmanız ve beni olumlu davranışlarımda yüreklendirmeniz faydalı olacaktır.

3 yaş ve sonrasında benimle ilgili sizleri nelerin beklediğini öğrenmek istiyorsanız, bir sonraki yazıyı beklemeniz gerekecek. O zamana kadar kalın sağlıklı.

Düş Fabrikasında Bir Bahar

Seyda Kırca

seyda_1995@windowslive.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Havalar epey ısınmış, baharın kokuları iyiden iyiye her yanı sarmıştı. Coşkumuz kuşların cıvıltılarına katılıyordu. Kalplerimizde onlarca düş çiçeği açıyordu bu bahar da. Gerçekleşmesi en muhtemel düşümüz, serin sulara hayatın tüm telaşını bırakacağımız bir tatildi. Peki ama nasıl, nerede, ne zaman?

Sokağa çıkma yasaklarının iyiden iyiye bizi boğduğu günlerden birinde, rengarenk çiçekleri birbirimize fırlatır gibi tatil düşlerimizi paylaşıyorduk. Herkes bir başkasının düşüne kendi cümlelerini katıyordu. Orası bir sanal sohbet platformu değil, düş fabrikası olmuştu adeta. Birden gelen soğuk, keskin bir cümle, fabrikadaki tüm makineleri aniden durdurdu:

"Ben bir kör olarak, kör biriyle tatile gitmeyi yeğlemezdim. Körlerle mi uğraşacağım, tatil mi yapacağım?"

Şimdi herkes düşünüyü bir kenara bırakmış, sağlam olmadığına inanmış bu sağlamcı arkadaşı güçlü kelimelerle ikna etme çabasına girmişti. Kimi, körlerin bağımsız hareket becerisinden dolayı tatilde hiç zorlanmayacağından dem vuruyor; kimi, dili döndüğünce körlüğün bizim alt kimliklerimizden biri olduğunu anlatıyor; kimi, insanları gruplarken çoğunluğun normlarını dikkate almanın hatalı bir yaklaşım olacağından bahsediyordu. Tartışma kör biriyle kurulacak ikili ilişkilere, körlerin bağımsız hareketteki hatalarına evrilmişti. Saatlerdir kör olmak üzerine ucu görünmez bir münakaşa içindeydik. Sağlam olmayan sağlamcı dostumuz ise Nuh demiş, peygamber diyememişti.

O gece, uykudan önceki son dönemeçte uzun uzun düşünmüştüm. Neydi sorun? Elde edemediğimiz haklarımız mı? Uğradığımız ayrımcı muamele mi? Bizi azınlıkta bırakan farklılıklarımız mı? Hepsiyi mücadele ediyorduk. Yazıp çiziyorduk, konuşup anlatıyorduk, geç de olsa başarıyorduk. Peki ya kanayan yaralarımız? Onları nasıl saracaktık? Sağlam olmadığına inanmış bir zihni, sadece farklı olduğuna nasıl inandıracaktık?

İnanın sevgili okur, cevapları bulamadan uyuyakalmışım. Sanırım ben o gece bu sorunu koyun saymak kadar hafife almışım...

A_normal_Norm ile Röportaj

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Merhaba dostlar. Bu röportajı sesli olarak gerçekleştirdik. Uzun, keyifli ve çok güzel bir röportaj oldu. Röportajın tamamını yazıya dökmek istedik ama çok uzun bir söyleşi olduğu için kısaltarak yayımlamak zorunda kaldık. O nedenle, ses dosyasını mutlaka dinlemenizi öneririm.

Burak Sarı: Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

A_normal_Norm: Merhaba. Ben A_normal_Norm isimli Twitter hesabının kullanıcısıyım. Kırk yaşında bir bipolarım. Küçük bir kentte yaşıyorum. Üniversitede yabancı dil öğretmenliği, dilbilim ve edebiyat okumuştum. Mesleğim editörlüktü ama kısa bir süre çalıştım. Çeşitli gönüllü yazı çizi işlerinin yanı sıra Twitter'da nöroçeşitlilere ve psikiyatrik teşhis almış insanlara dair farkındalık çalışması yürütüyorum.

Burak Sarı: A_normal_Norm hesabı kendi alanında ilklerden. Nasıl tepkiler aldı bu girişim?

A_normal_Norm: Tepkiler çeşitli. Süreğen psikiyatri teşhisi almış kişiler üzerinden bahsederseniz, arada bir bana özelden ulaşan insanlar var. Onun dışında da elle tutulur bir sessizlik söz konusu. Beni takip eden teşhisliilerin, mesela bipolarların da olduğunu biliyorum ama herhangi bir geribildirim yok. Bunun damgalama, iş kaybı riski, zorbalığa uğrama riski gibi dış faktörlere bağlı sebepleri vardır mutlaka. Bir de benim kurmaya çalıştığım söylem, merkeze oturttuğum kavramlar belli ki ihtiyacı karşılamıyor ya da herhangi bir fayda üretmiyor. Doğal olarak, ben buna odaklanıp farklı iletişim stratejileri denemelerine devam edeceğim. Yurt dışı psikiyatri müdahimlerinden çok olumlu tepkiler geliyor. Benim takip ettiğim, hak odaklı yurttaşlık taleplerini vurgulayan ve ayrımcılığa çubuk bükten, yurtdışında yürütülen çalışmalar da mevcut zaten. Konu engellilik, nöroçeşitlilik ve ayrımcılık gibi kavramlara geldiği zaman da çok güzel geri dönüşler söz konusu. Samimi ve ciddi bir dayanışmanın içinde buldum kendimi. Bu da

bana yaptığım işin bir karşılığı olduğunu ve az çok doğru yolda olduğumu gösteriyor. Şimdilik, Allah bereket versin denilebilir sanırım.

Burak Sarı: Toplum yaşamı içerisinde nöroçeşitliliğe yaklaşım nasıl?

A_normal_Norm: Nöroçeşitlilik pek de bilinen bir kavram değil. Uzmanların bu kelimeyi sık kullanmaması, dernek çalışmalarının daha çok teşhisler üzerinden yürütülmesi gibi etkenler var burada herhalde. Bu da bizim için oldukça verimli bir zemin hazırlıyor. Bize dair kirletilmemiş, hakaret veya negatif anlam yüklenmemiş kelime yok gibi bir şey. Bir de her teşhise yönelik apayrı etiketler zinciri ve klişeler zinciri var. Ama nöroçeşitlilik dediğimizde, bize bir fırsat penceresi açılıyor gibi gözüküyor. Hani toplumun bu kavramdan haberdar olmama halini ciddi bir avantaja dönüştürebiliriz gibi. Mesela çocuğunun otistik olduğunu öğrenmiş bir arkadaşım ve birkaç teşhisli arkadaşım, diğer kelimelerden nöroçeşitlilik kavramını tercih edeceklerini söylediler ve “Kulağa daha sempatik geliyor” dediler. Tabii kavramsal olarak değil de nöroçeşitlilerin kendilerine nasıl yaklaşıyor derseniz, psikolojik şiddete maruz bırakma, biraz fiziksel şiddet, çeşitli haklarımızın gaspı, işsizlik gibi full insancıl bir yaklaşım var diyerek sonlandırayım bu özeti.

Burak Sarı: Psikiyatrinin kullandığı yöntemlere dair ne söylemek istersiniz?

A_normal_Norm: Ben psikiyatri ve terapi seven bir insanım ve hayatım boyunca bu alandan destek almaya devam edeceğim muhtemelen. Bilimsel yöntemlere yönelik çok da bir şey söylememem gerekir. Psikiyatri uygulamalarının yürütülüşü ve genel uzman yaklaşımı dendiğinde, vaziyet hiç iç açıcı değil. Devamlı korkunç detaylar anlatılıyor bana çeşitli kanallardan. Onun için ola ki bizim perspektifimizi de merak eden bir doktor dinliyorsa bizi, kusura bakmayıp sabır gösterebilir lütfen. Ruh sağlığı hizmetlerinde karşılaştığımız şeyleri ben de biraz indirgeyerek ve genelleyerek aktarmak durumundayım. Bizi dinlememe, hasta öyküsünü dinlemek yerine “Belli belirtiler var mı, yok mu?” gibi sorularla söz kesme. Esas şikayetlerimiz yerine, semptom arayan bakış çok yaygın. Daha en başta çözüm aranan konuyu tasvir etmeye çalışırken, güven ilişkisi kurulamıyor. Kişi muayeneye ailesiyle geldiyse, kişinin yüzüne bakmama, kişinin kendisine açıklamak yerine direkt aileye yönelme, aileye soruları sorma gibi davranışlar olabiliyor. Bu da oldukça nesneleştirici ve karşısındakinin saygıdeğer bir birey olduğunu fark etmeyen bir bakışı gösteriyor bana. Psikiyatriye başvuran kişiye, halka ya da aile

yakınlarına bilgi aktarırken, uzman deyimini basitleştirme adına damgalayıcı söylemlere başvuran doktorlar ender görülen bir şey değil. Semptomla örnek olsun diye sundukları örnekler hastalığın kesin özelliğiymiş gibi aktarılabiliyor. Mesela, “Bipolarlar çok para harcar” söylemini semptommuş gibi kabul eden hastalar bile var. Sadece bir iki makale okuyan ya da ayaküstü doktordan bilgi alan insanlardan bahsetmiyorum. Halbuki burada dürtüsel davranış nedir ne değildir, kendini nasıl gösterebilir? Bunlara değinmek varken, böyle bir klişe doğuveriyor ve bunlar bir silsile halinde üremeye başlıyor. Tabii en korkuncu “Bipolarlar evlenemez” gibi dümdüz yargılayan ve etiketleyen doktorlar da var. Bu toplumda damgalama dediğimiz bakış açısının en bariz noktalarından biri, akıl hastalarının beyanlarının geçersiz kabul edilmesi. Yani bu damgalayıcı bakışa göre bir akıl hastası, psikozdaki bir insan ya da psikiyatrye gidip teşhisini almış herhangi bir insan, hangi döneminde olursa olsun ona inanılmaz. Anlatılanlar uydurmadır, düpedüz yalandır, hasta öyle zannetmiştir, beyin kimyası nedeniyle abartıyordur, ona öyle gelmiştir. Şimdi bu delilerin beyanına inanılmaması durumundan doktorlar da azade değil. Damgalayıcı doktorlar var. Mesela psikozdaki bir insan dinlenmediği için birçok cinsel istismar ya da şiddet vakası gözden kaçabiliyor. İlaç yan etkisine yönelik itirazlar olabiliyor. Ya da direkt zaten doktordan cevap almaya çalışan hasta sorusunu sabırsızca sorabilir, lafi dolandırarak ekstra nezaketle “Hiç olmazsa cevabı alayım” diye sormayı deneyebilir. Bu, “abuklama” olarak yorumlanabiliyor. Ya da işte “Şu davranış senin x semptomunun etkisi zaten” diye indirgenbiliyor. Dolayısıyla bu ciddi bir problem. Hastanın kendisi ya da aile bu damgacı bakış açısını ufak ufak içselleştirirse, zaten zorlanmakta olan kişilerin sırtına ekstra yük bindiriyor. Genelde süregelen psikiyatri insanlara ve ailelerine sık sık “Teşhisini sakla, kimseye söyleme ve söylersen özelliklerini anlatma” gibi telkinler yapılıyor. Bunun tabii belli gerekçeleri var. Teşhis almış kişiyi koruma güdüsüyle yapılıyor bu. Ama damgalamayı zerre kadar engellemeyen bir taktik. Çünkü kişi zaten normal numarası yapamıyor. Belirtileri o veya bu şekilde gözükebiliyor. Ya da diyelim ki ilacın bir yan etkisi oldu ve aşırı uyku var. Olmadık yerlerde uyuyakalıyor. Orada zaten toplumun beklediği davranışlarda bir oynama illa ki oluyor. Hele ki kişi teşhisinin getirdiği bazı özellikleri tam olarak yönetemiyorsa. Bu durumda yargılama, direkt şahsın kendisini etiketlemeye dönüşüyor. Dolayısıyla bilimin teşhisini söyleyip söylememesi hiçbir şeye fayda etmemiş oluyor. Bir de bunu tamamlayan bir durum var. Çocuk, 18 yaş altı biri teşhis aldığı anda, bu teşhis ona söylenmeyebiliyor. Bunun hala yapılıyor olmasına ben inanmadım. Tamam da tıp hizmetlerine başvuran, terapistle giden, okula giden, ilaç yutan, okulda ilacı

saklamak zorunda olan genç; kendini anlamaya çalışıyor. Bu konuda teşhis bir pusula görevi de görebilir. Ama onun yerine nedenini bilmediği bir anomali, bir soru işareti içine sıkışmış oluyor. Ondan sonra neden zorluk yaşadığının adını koyamama hali, bir taraftan da beyinden cımbızla ayıklanamayacak bir özellikleri var ve bunu yönetmeyi öğrenmeleri gerekiyor, kendine has püf noktaları geliştirmesi gerekiyor. Teşhis yoksa, bunları bir genç nasıl yapsın tek başına. Teşhis olmasa bile zaten damgalanıyor, zaten etiketleniyor ve böyle birinin özgüveninin gelişmiş olmasını beklemek bana biraz abes geliyor. Bir de utanç verici bir şey değilse ruh hastası olmak, niye saklasın ki kişi kendini? Burada acayip bir tutarsızlık görüyorum ben. Doktor dili, uzman dili, işi içinden çıkılamayacak hale getiriyor. Devlet hastanelerinde muayene süreleri kısıtlı ve bu bayağı problem getiriyor. Terapi devlet hastanelerinde sunulmuyor. Bu da pek de kabul edilebilir bir şey değil. İşin garibi “Terapi işe yarar mı?” diye soran süreğen psikiyatri hastaları var. Terapinin, tedavinin bir parçası olduğu gerçeği neden aileye ya da kişinin kendisine söylenmiyor?

Burak Sarı: Teşhis süreci, bu sürece alışma ve yakınların tepkisi hakkında ne söylemek istersiniz?

A_normal_Norm: İnsanlar genelde aşırı zorlanma hali idare edilemez hale geldiği zaman ya da direk duvara toslayacak kadar büyük olaylar silsilesinin sonunda psikiyatriste danışıyorlar. Psikiyatriste giderken ürküntü, korku ve soru dolu oluyor tabii birçok insan. Bu, zaten henüz adı konmamış ve boyutu ciddi olan her sağlık sorunu konusunda böyle yaşanıyor. Mevzu psikiyatri olunca, genel beklenti trajedi çerçevesi oluyor. Halbuki öyle olmak zorunda değil. İlk etapta, toplumun genel geçer yaklaşımı ve” Kim evladı deli olsun ister ki? Yazık, eyvah!” gibi yaklaşımlar alttan alta da olsa uyanabilir. Ya da kuvvetli bir şekilde kişiye bağlı kaygı, merak, endişe, hepsi çok kuvvetli ve karışık oluyor o dönemde. Tabii öykünün gelişimine bağlı büyük bir şok da yaşanabilir. Genel olarak oldukça engebeli ve çaba gerektiren bir dönem. Burada da her şey kişinin kendine özgü öyküsünün gelişimine ve şansına bağlı. Mesela şanslı hastalardansanız, bu dönemde müdahaleden ya da ilk açıklamalardan sonra size, toplum ruh sağlığı merkezlerine dair bilgiler sunulur. Aileye yönelik psikososyal eğitim söz konusu olabilir başvurduğunuz hastanede. Bu dönemde neyi kesinlikle yapmamak lazım, neyi yapmak lazım? Bu bilgiler doğru zeminde aktarılırsa yakınlarla ve kişinin kendisine, damgalama ve içsel damganın kısır döngüsünden yırtmak anlamına geliyor. Bu da teşhisin getirdiği zorluğun iki üç

katına çıkmaması demek. Dolayısıyla, iki sıfır önde başlamış oluyor doğru bilgiye eriştiğinde kişiler. Bir nöroçeşitli için teşhisini bilmemek zorlayan bir şey. Her teşhise özgü başarıma mekanizmaları var ve teşhisi alıp kroki gibi, ipuçları gibi değerlendirebiliyorsunuz sunulan bilgileri. Yakınların tutumu da ciddi bir etken. Konunun realitesine inanmama görülebiliyor ve bu direkt kişinin karakterinin yargılanmasına sebep olabilir. Aşırı kollama hissi, kişinin denemek istediklerini de engelleme sonucu doğurabiliyor. Siz bu teşhisi sahiplendiğiniz ve ipuçlarını kovalamaya başladığınız zaman teşhisin değil hayat kurtarmak, hayat kalitesini yükselttiğini de gözlemleyebilirsiniz. Bu konuyu böyle kapatalım. Yoksa yine ruh sağlığı hizmetlerinin genel haline girmek zorunda kalacağım.

Burak Sarı: Toplum ve devletten talebiniz ne?

A_normal_Norm: Süreğen psikiyatri tanısı almış kişilere, tedavinin olmazsa olmazı olarak sunulan terapi hizmeti talebim var. Dijital imkanlardan bunun için faydalanılabilir. Eksik tedavi sunmakta ısrar etmek, bunu gündeme getirmemek, milyonlarca insanın iyilik haline sabotaj vaziyetine gelmiş durumda. Acilen psikiyatrik kriz hattı gibi bir projeyi harekete geçirmek gerekiyor. Kişilerin hastane hizmetleri ve tedavi biçimleri konusunda söz ve tercih hakkının korunması gerekiyor. Vasi atanması, ehliyet iptali gibi vatandaş haklarına getirilen kısıtlamaların istismara ve hak ihlaline yol açmayacak şekilde düzenlenip denetlenmesi gerekiyor. Vasi değişikliği söz konusu olduğunda da belediye hoparlöründen kişilerin ismini duyurmak, “Vasisi şudur, kendisi de budur” demek, gidip şu kişiyi dolandırabilirsiniz anlamına geliyor bazı istismarcılar için. Bu uygulamanın gerekçesi her neyse, bir an önce son verilmesi gerekir. Elektroşok tedavisi, hareket kısıtlama gibi durumlarda, hastane içi tedavi ve müdahalelerin kullanım sıklığına dair bir takip gerekiyor. Hasta haklarına uygun olarak düzenlenmeli ve takip edilmeli bu konular. Hastaneler çok uzun zamandır STK’ların raporlama çalışmalarına kapalı. Kapalı kurumların da, kurum dışı derneklerce denetlenebilmesi lazım. Bu hem verimlilik hem de hasta güvenliği için gerekli. Tanı almış kişilerin iş hayatında uğradığı ayrımcılığa yönelik net ve kesin önlemler alınması ve tedavi gören insanların iş hayatına uyum sağlamasını kolaylaştırıcı uygulamalar geliştirilmesi gerekiyor. Psikososyal engelliler, yoksullaşma karşısında risk altındaki gruplardan biri. Ekranlarda, teşhislerle ya da psikiyatri ilaçlarıyla ilgili yalan yanlış şeyler anlatan başka alanlardan doktorlara yaptırım getirilmesi bir an önce düzenlenmeli. Endokrin uzmanı da psikiyatri hakkında abukluyor, cerrah da. Süreğen

teşhisi olan birisini, ilaçları bırakmaya teşvik etmek, buna dair yalan yanlış görünümlü şeyler anlatmak, ölüm riskini de kapsayan sağlık tehdidinde yol açmak demek. Bu işin ciddiye alınması gerekiyor. Tanı almış insanları işten ya da haneden kovmak gibi pratiklere karşı hukuki yolların açılması lazım. Tanı aldıkları için mahallelerinden kovulan insanlar var. Engelli Hakları Sözleşmesi bağlamında bazı pratik ve söylemlerin, net ayrımcılık ve nefret suçu kapsamına alınması gerekiyor. Toplumu oluşturan kişilerden talebim, unutmak ve susmayı seçmekle ilgili. “Delilik, ruh hastalığı” gibi kavramlara yönelik intiba ve tanıları, hatta “deli” diye tanık oldukları reel örnekleri, haberleri ve dizilerdeki anlatımların hepsinin yalan yanlış bilgiler olduğunu kabullensinler. Terimleri hakarete çevirmek, her teşhise yönelik üretilmiş klişeleri, bu klişelere yapıştırılan etiketleri şevkle yaymanın insanlara zarar verdiğini fark etsinler lütfen. Birini doğuştan gelen özellikleri nedeniyle, tıbbi teşhisi nedeniyle, “Mahallede barındırılmaz, işe alınmaz, çocuk yapamaz, evlenemez, potansiyel katil, potansiyel tecavüzcü” ilan etme yetkilerinin olmadığını da görmeleri gerekiyor. Bir de, “Biz, delileri severiz” yalanını sakince yere bırakabilirler. Bir avuç insanın mukayyet olmaya çalıştığı delileri sopayla dürterek uzaklaştırmak, çocuklara delilerin yaşadığı evi taşlatmak, yaz gelince kışın evde barındırılan bazı psikiyatri hastalarını sokağa terk etmek falan. Bunlar normal şeyler Türkiye’de.

Burak Sarı: Nöroçeşitlilik kavramı neye tepki olarak çıkmıştır?

A_normal_Norm: Yeti farklılıklarını salt tıbbın merceğiyle algıladığımızda, öne çıkan kavramlar; “bozulma, noksanlık, yetersizlik, gerilik” gibi kelimeler. Belli bir normal şablonunu referans alıp yola çıktığımız zaman, tüm destek düzenlemeleri kişiyi normalleştirme hedefiyle tahayyül ediliyor ve bu tahayyüllerin pek de işe yaramadığını bütün engelli dünyası biliyor sanırım. Zihinsel yeti farklılıklarını da bu şekilde normalleşme ihtiyacı olarak okuyan, araştıran, yöntem geliştiren medikal modele tepki olarak çıkmış diyebiliriz sanırım nöroçeşitlilik için. Zihin mekanizmasının farklılığını, sosyal koşullarla birlikte ele alıp nöroçeşitliliğin hangi noktalarda, neye ihtiyacı olduğunu araştırmakla, anormalliği ortadan kaldırma odaklı bakış bambaşka sonuçlar doğuruyor.

Burak Sarı: Neden tercih etmeliyiz bu kavramı?

A_normal_Norm: Evrimin içinde elenmemiş zihinsel çeşitlilikten bahsediyoruz. Bu muazzam çeşitliliğin sunabileceği imkanları araştırmak, o zihin yapısının doğasını baz alıp hangi

konuda bir çözüm gerekiyorsa, o bilgiyi beynin kendi kimyası içinden üretmek, kendi mekanizmalarına özgü çözümleri yine kendi mekanizmaları içinde aramak, nöroçeşitliliği çok fazla tercih edilen bir kavram haline getiriyor bence. Mesela bipolar beyinlerin ışıkla ilişkisini inceleyerek, mani dönemlerine özgü bazı basit yöntemler geliştirilmiş vaziyette. Bir taraftan da bipolarların yaratıcılıkla ilişkisine dair iyice klişe haline gelmiş bir vurgu var. Sadece mani döneminin belirtilerini bastırma hedefi varsa, normale döndürme ve normale çekme hedefi varsa, sadece ilaç yüklüyoruz. Dillere destan bir yaratıcılık söz konusuysen, bir türlü istihdam bulamayan bir kitle ortaya çıkıyor. Eğitim ve kentsel dizayn düşünülürken; o beynin çalışma prensiplerinin, organizmasının, doğasının içinden üretilen yöntemler açısından önemsiyorum ben bu kavramı.

Burak Sarı: Toplum, yeti farklılıklarına ve nöroçeşitliliklere nasıl bakıyor sizce?

A_normal_Norm: Genel geçer davranışları, algı şeklini ve ısrarla dayattıkları kalıp yargıları düşünürsek; hiç bakmasalardı daha iyi. Hepsi bizi ezbere biliyor bir kere. Çözümleri biliyorlar, sorunları biliyorlar, koşulları zaten daha iyi biliyorlar. Bize sormak, akıllarına bile gelmiyor. Ne zaman belli bir konuda ses çıkarsak, abuk sabuk bir inatla üzerimize geliyorlar. Tayin ediciliğin ve belirleme hakkının kendinde olduğunu varsayan çoğunluğun klasik halleri diyebiliriz.

Burak Sarı: Nöroçeşitlilerin kendi farklılıklarını sahiplenmesi, toplumda nasıl yankı buldu?

A_normal_Norm: Bazı insanlar, tam nasıl yaklaşacaklarını bilmedikleri nöroçeşitli çocuklarına faydalı bilgiler edindikleri için merakla ve şevkle takip ediyor nöroçeşitlilerin anlatımlarını. Aynı zihin yapısına sahip, bir sürü ortak özelliği paylaşan benzer deneyimleri paylaşmış kişiler bilgi ve tecrübe paylaşımına başlamış oldu. Bir taraftan ortak zorluklara dair ipucu değiş-tokuşları var, bir taraftan makaleler paylaşılıyor. Öbür taraftan da toplum basıncı ve içselleştirilmiş damgalama, devamlı damgalanarak taciz edilme hallerine karşı güçlendirici ve hızla ilerleyen bir farkındalık süreci yaşıyoruz. “İletişim kuramaz” sanılan otistiklerin özellikle kendilerini ifade etmeye başlaması, basında ciddi bir merak konusu oldu. Bu konuya dair pek bilgisi olmayan hak savunucularının ve bazı uzmanların dikkatini çekti sanırım ve bu oldukça önemli. Merhaba Spektrum ekibi hem web sitesi çalışmaları yapıyor hem de Discord’ta sanırım

otistiklere yönelik bir güvenli alan yarattılar. Bu somut çıktılarının olması, arada bir yapılan kamuya açık bilgilendirici etkinlikler düzenlenmesi, bayağı verimli gidiyor ve takipçileri artıyor sanırım. Her şey güllük gülistanlık değil tabii ki. Ayrı kanallardan yürütülen çalışmaların etki alanı arttıkça, had aşan terslikte dışlayıcının ötesinde dışlayıcı tepkiler oluyor bazen. Bu, bana pek sekmiyor ama otistik arkadaşlarımın hedef gösterildiği oldu. Buna birçok kişi tanık oldu zaten. Bu da bize şu konuda ipucu veriyor aslında; etki alanı büyüdükçe, ön kesme argümanlarının nerelerden üretileceği, nereye kadar, kimlerin ne kadar çirkinleşebileceği belirginleşmiş oldu. Diğer engelli grupları, nöroçeşitlilerin yaklaşımını çok destekleyici şekilde karşıladılar gördüğüm kadarıyla. Hızla iletişim köprüleri kuruldu. Ortak çalışmalar, paslaşmalar var. Bu da demin bahsettiğim zorlayıcı ya da agresif iletişim durumlarında, güven ve moral kaynağı oluyor.

Burak Sarı: Sağlamcılık nedir?

A_normal_Norm: Sağlamcılık; tıpkı ırkçılık ve ayrımcılık gibi bir suç, nefret söylemi, şiddet, yoksulluk, ihmal üreten; insanlık suçlarına dek uzanabilen ayrımcılık türlerinden bir tanesi. İstihdam hakkı gaspı, şiddete karşı korumasız kılma ya da alttan alta hedef gösterme gibi; tanıdık diğer ayrımcılık pratikleriyle yürüyen bir realite benim için.

Burak Sarı: Sağlamcılığa karşı nasıl mücadele etmeliyiz?

A_normal_norm: Niyet ve kıymetli emeklerinden bağımsız olarak, ailelerin ve uzmanların başı çektiği sağlamcı yaklaşımlara dayanan söylemleri ayıklayamamış çok fazla çalışma var gördüğüm kadarıyla. Derneklerin sloganları, algıları, broşürleri; işçinin hakkını global sermayeden öğrenmeye çalışmaya benziyor. Birçok engellinin reddettiği “melek” gibi kelimeleri, dernek isminde kullananlar bile var. Sağlamcılıkla mücadelenin alt başlığı olarak, sağlamcı engelli dernekleri gibi absürt bir yere takılıyoruz sanki. Bunu nasıl aşarız bilemiyorum. Deneyim sahibi arkadaşlar bir yolunu buluyordur umarım. Hak odaklı bakan, farklı engellilik deneyimlerinden gelen kişilerin belirleyici olması gerekiyor. İşin öznesi biziz zaten. Birbirimizin ihtiyaç ve taleplerine dair bir bilememe halinde oluşumuz, bizde de sağlamcılık ortaya çıkarabiliyor. İmtiyazlarından vazgeçmek istemeyen bir kesim var ve sesimiz ulaşmıyor öbür tarafa maalesef. En kötü ihtimalle melek kanadı falan takarız. Kendi iç geyiklerimizden bile hızlı ve uygulanabilir eylem biçimleri çıkarabiliriz gibi geliyor bana. Dijital mecrayı kullanabiliriz.

Burak Sarı: Farklı alanlarda ötekileştirilenlerin birbirini anlaması ve ortak mücadele hakkında ne düşünüyorsunuz?

A_normal_Norm: Vallahi şu hayatta herkese bir “öteki” lazım. Nesneleştirilecek, gülünüp alay edilecek, her şeyin suçlusunu ilan edilecek bir “öteki” lazım yurttışa. Bu şahane, mükemmel bakış açısı, ülkenin ve dünyanın yaşam kültürü haline gelmiş vaziyette. Baskın olan çoğunluk davranışları da hep buralardan çalışıyor. Muazzam bir iletişimsizlik var gibi geliyor bana. Ama bu iletişimsizlik biraz da niyetsizlikten kaynaklanıyor gibi geliyor bana. Taleplerimiz benzer argümanlarla geçersizleştiriliyor. Birbirimizden daha fazla haberdar olmamız gerekiyor.

Burak Sarı: Bize vakit ayırdığınız için teşekkürler.

Baştan Başlamak Gerek

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Dergimizi ve dahi yazılarımı takip edenlerin bileceği gibi geçtiğimiz iki aydır SEBEDER dışındaki kuruluşların yaptıkları betimlemeleri incelemiştım. Eş erişim sağlayan kuruluşların artması elbette iyi. Hem betimlemeli görsel medyaların nicelikçe sayıları artar hem de rekabet ortamı daha iyi işlerin çıkmasına zemin hazırlayabilir. Tabii kaliteyi arttırma kaygısının da olması gerekiyor zemin hazırlayabilmesi için. Yani yapmış olmak için yapmaktan öte, yapılan iş bilinçli yapılmalı. Aynı zamanda ele aldığımız işin kuralları göz önüne alınmalıdır. Bunun için de en öncelikli olan, her zaman söylediğimiz gibi hedef kitlenin yani bizlerin işin içinde olması şarttır.

Bu ayki konum ise SEBEDER dışındaki bu kuruluşlardan biri olan Betimleme Fabrikası'nın dikkatimi çeken web sitesidir. Çünkü Teşkilat dizisini incelemeye aldığımda, sitelerine de göz atmış ve çok şaşırılmışım. Kendi web sitelerinde bile betimlenmemiş onca resim varken betimleme iddiasında bulunmak ne kadar inandırıcı olabilir ki diye düşünmüştüm. Erişilebilirlik özümsemeyince, işe baştan başlanmamış oluyor demek ki. Beni şaşırtan şeyleri ise sizlerle paylaşmayı daha gördüğüm ilk gün kafaya koymuştum..

<https://www.betimlemefabrikasi.com/> adresini tıkladığınızda sizi yedi-sekiz bağlantılı bir sayfa karşılıyor. Bunlardan ikisi kuruluşu, Instagram ve LinkedIn adresleri zaten. Diğerleri ise ilki "betimleme nedir" adında bir açıklama içeriyor. Biri 2019 yılında Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından çıkarılan Sağırın, İşitme ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği. Diğer biri "iletişim" başlığı altında kuruluşun adres, mail adresi ve telefon bilgileri ile Google Haritalar'daki yerini gösteriyor. Bir de "referanslar" diye bir bağlantı var. Bu bağlantıyı tıkladığınızda açılan sayfada sanırım yapay zekanın okuduğu çeşitli logolar var. Mesela TRT gibi veya Sonsuz Kare, İstanbul Medya gibi. Tabii bu logoların resim görsellerinin betimlemeleri bulunmuyor. Yeti farkı olanlara eş erişim sağlayan bir kuruluşun web sitesindeki görselin betimlenmemiş olması ayrı bir

handikap. Bir de beni benden alan "gözünüz kulağınız oluyoruz" adlı bir bağlantı var. Bu başlığı birazdan ayrıntılı ele alacağım.

O kadar baktım ama "hakkımızda" şeklinde kuruluşa dair bir açıklama metni göremedim. Bununla birlikte anladığım kadarıyla "referanslar" başlığı altındaki logolar, iş yaptıkları şirketlerin logoları ama ortaya koydukları ürünlere dair hiçbir veri yok. Demek istediğim betimledikleri diziler veya filmler hangileri bilmiyorum. Daha doğrusu siteyi inceleyen herhangi bir kimse bilemiyor. Bu detaylı inceleme sonrasında kafama takılan bir şeyi söyleyeceğim şimdi size. Bu logolara bakınca Betimleme Fabrikası'nın sadece dizi betimlediğini düşündüm. Bunun dışında eş erişim sağladığı filmler var mı acaba? Sonuçta Hayal Ortağım ya da Digiturk gibi platformlar için eş erişim sağlanan güncel yapımlar dışında, özellikle geçmişte kalan filmler getiriyor. Tamamen gönüllülük gerektiriyor diye düşünüyorum. Öyle olunca da piyasadaki pek çok firmanın ilgisini çekmiyor mu ki?

Siteye dönecek olursak; "Sesli Betimleme Nedir" bağlantısı altında çoğunlukla doğru şekilde yapılmış bir tanımlama mevcut. Ancak metin içinde bir küçük paragraf var ki trajikomik. "Sesli betimlemeye gerek duyulmasının sebebi; görme engelli insanların kendilerine uygun formatlarda içerik bulamamalarıdır. Bu sebeple görme engelli insanların büyük bir çoğunluğu, görsel kültür ve eğlence araçlarından faydalanamazlar" şeklinde kaleme alınmış paragraftaki sağlamlığı fark etmemiş olamazsınız. Eş erişim, medya öğelerine ulaşmada vazgeçilemez bir şeydir elbette eşitlik ve erişilebilirlik ilkeleri çerçevesinde. Fakat betimlemenin hayallerinin peşinde koşan insanların sayesinde hayatımıza girmesinden önce de bizler görsel medyayı izliyorduk. Yanımızda gören biri olsun ya da olmasın anlamaya çalışıyor, duyduğumuz her türlü sese azami anlam yüklüyorduk. Dolayısıyla özetle söylersem; "Görsel araçlardan faydalanamazlar" çok ajite ve gerçek dışı olmuş. "Görsel araçlardan bütünüyle faydalanamazlar" çok daha doğru bir tanımlama olurdu.

Gelelim "gözünüz kulağınız oluyoruz" bölümüne. Yine metinde eşitlik ve erişilebilirlik ilkelerinin üstüne basılarak genel anlamda doğru tespitler yapılmış. Bununla birlikte her bir paragraf kör, sağır ya da işitme engellileri bir basamak aşağı atan yüklemelerle bağlanmış. Hızlı hızlı yazarken yüklemeler yerine yüklemeler şeklinde çıktı sözcük birden. E o da doğru. Köre, sağıra bir de böyle yüklenilmiş acizliği. Yani karşıdakinin bakışıyla söylüyorum.

Gözümüz olmuyorsunuz, gördüklerinizi, kendi görüş açınızdakileri daha doğrusu yansıtıyorsunuz hepsi bu kadar. Sonuçta sizinle birlikte aynı kareye bakan bir başkası farklı şeyleri de görebiliyor aynı zamanda. Siz onun gördüğünü fark etmemiş bile olabiliyorsunuz hatta. Bazen öyle oluyor ki mesela evde TV seyrettiğim babam, ki o gören biri, ekrandaki bir şeyi fark etmiyor. Ben duyduğum bir sestem "Orada bu mu var?" diyorum. Dönüp bana bakıyor ve "Ben görmedim, sen nasıl anladın?" diyor. Bazen görmek yetmiyor yani, bakmayı bilmek gerek.

Aynı şekilde sağır birinin de kulağı olmuyorsunuz. Duyduklarınızı onlara tercüme ediyorsunuz yalnızca. Örneğin, bilmediğiniz bir yabancı dilden yapılan tercüme gibi. Sizin için konuştuklarınızı Yunancaya çeviren biri, sizin adınıza Yunanca mı konuşmuş oluyor? Veyahut sizin Yunanlı kimliğiniz mi oluyor? Ana dili gibi düşünelim mesela. Herkesin ana dili farklı olabiliyor ya, sağır birinin ana dili de işaret dili. Alt yazı ise işitme engelli birine konuşulanları daha rahat değerlendirme imkanı sunuyor sadece.

Söz konusu paragrafta asıl insanı dehşete düşüren cümle şu: "Konferans, seminer, panel gibi etkinliklerdeki konuşmacıları kayıt ederek veya daha önceden kayıt altına alınmış ses ve video verilerinizi yazılı doküman haline getirip hafızanız oluyoruz" Ne? Hafızamız mı oluyorsunuz? Gerçekten mi? Nasıl yani? Şimdi ben söz konusu yazılı dokümanda bir şeyi hatırlamak istediğimde, benim yerime kurcalayıp bulup çıkartıyor musunuz mesela? Ne çeşit bir akıl tutulmasıdır bu Allah aşkına?

Aynı metne dair aklıma takılan bir soru da: Gözümüz, kulağımız ve hafızamız olmanızın maddi getirisi ne kadar acaba? Körler için konuşacak olursam; sesli betimlemenin hayatımıza girmesi ile geçmişte kalan pek çok filmi yeniden izledik ve talep ettik SEBEDER'den. Onlar da çoğunlukla ikiletmeden betimlediler bizim için. Mesela Yeşil Yol veya Al Yazmalı Selvi Boylum gibi. Bunların hiçbir kazanç getirmemesine karşın üstelik. Aynı performansı diğer kuruluşlardan da bekliyoruz ki daha çok filme tam erişilebilir bir şekilde ulaşabilelim. Neyse ne diyordum ben? Bu tür yapımlar artık gelir getiremeyeceği için gözümüz olmaya ihtiyaç duymuyor musunuz?

Ne demiştik en başta? Hatta daha doğrusu her zaman ne diyoruz? Biz olmadan bizim için bir şeyler yapılmaya çalışıldığında, böyle saçma sapan şeyler çıkıyor ortaya. Ne diyorum

naçizane biliyor musunuz? Bize göz kulak olmayın ama sözümüze kulak verin ki gözümüze ne güzel bir iş ortaya koymuşların pırıltısını kondurabilesiniz.

Akbabalar ve Algılar

Konuşmacı: NFB başkanı Kenneth Jernigan

Yer ve zaman: Los Angeles, 8 Temmuz, 1976

Çeviren: Ali Çolak

ali.f.colak@gmail.com

Sayı: 88, Haziran 2021

Çevirmenin Notu:

Aşağıdaki konuşma, zaman bakımından bize biraz uzak görünebilir. Toplumun bir bölümü bir Nebze daha bilinçli. Kural genellikle bizim lehimize ve bilinçli olmayanlar da ayıplanma ya da şikayet edilmekten korktukları için önyargılarını bu kadar özgürce dile getiremiyorlar. Fakat bu önyargıları dillendirememeleri önyargılı oldukları gerçeğini değiştirmiyor. Yapılacak çok şey var. Zaman bakımından uzak olsa da, konuşmanın felsefi anlamda gayet önemli olduğunu düşünüyorum.

Saygılarımla.

Zamanın birinde bir kral, oğullarının ülkesine hükmetmeye uygunluklarını imtihan etmek için onlarla beraber seyahate çıktı. İçinde kurumuş bir ağacın üstüne konmuş bir akbaba bulunan bir tarlaya vardıklarında Kral büyük oğluna dedi ki “Vur ama ilk önce bana ne gördüğünü söyle” oğlan dedi ki “Toprağı, otları ve gökyüzünü görüyorum”. “Yeter, dur” dedi kral ortanca oğluna dönerek dedi ki “Vur ama ilk önce bana ne gördüğünü söyle”. Ortanca oğlan dedi ki “Yeri ve üstüne bir akbabanın konduğu bir kurumuş ağacı görüyorum”. “Yeter, dur” dedi kral ve küçük oğluna dönerek dedi ki “Vur ama ilk önce bana ne gördüğünü söyle”. küçük oğlan, bir kere bile bakışını akbabadan ayırmadan dedi ki “Kanadın gövdeyle birleştiği bölgeyi görüyorum” ve ok hedefini vurdu ve akbaba düştü. Evet, bu bir fabl. Ama aynı zamanda bir hatırlatma ve bir kararlılık.

Geçen yıl 1 Temmuz'da (ironik bir şekilde, kongremizin açılış günü) haber yorumcusu Paul Harvey "Herkes eşit değildir" adında bir radyo yayını yaptı ve dedi ki: "Eşitlik konusunda

kendimizi yanıltmayı ne zaman bırakacağız?" Federal ve Eyalet hükümetleri tarafından yürütülen ve sakatlar için eşit iş hakları sağlamayı amaçlayan acınası bir problem türemiştir. Sıkça hiçbir neden gösterilmeden engellilerin iş başvuruları reddediliyor. "Nedenler daha yüksek sigorta oranları, körler ve sağırılar için ayrı sinyallerin kurulumu olabilir". dedi ve devam etti: "İtiraf edeyim ki siyasetçilerimiz ve medya, insanı bir mesele söz konusu olunca fakirler, yoksullar, sevilemeyenler ve kusurlulara karşı laf etmeye asla cesaret edemiyorlar. " Bu hayaller ne kadar uygulanamaz ve gerçekleştirilemez olsa da kanaat önderleri hepimiz eşitmiş gibi davranmak zorunda. Tabii ki hiçbirimiz değiliz"

Harvey, argümanını İngiliz yazar C. S. Lewis'e ait bir söz ile sonlandırdı:

"Senin ile eşitim diyen hiç kimse bu söylediğine inanmaz, eğer inansaydı söylemezdi. Bir St. Bernard köpeği, bir süs köpeğine ya da bir alim cahil, bir budalaya ya da işi olan biri, işsize veya güzel bir kadın, şöyle böyle bir kadına bunu asla söylemez. Eşitlik iddiaları genellikle kendilerini bir şekilde aşağılanmış olarak görenler tarafından yapılır. İfade ettiği ise, bir hastanın kabullenmek istemediği, kaşındıran, sızlatan ve kıvrandıran aşağılık bilincidir."

Böyle dedi Paul Harvey ve kanal bu mesajını milyonlara taşıdı. Eğer karşılaştığımız problemler yanlış algılar ve önyargıdan değil de durumumuzun tabiatından yani körlüğün kendisinden kaynaklanıyorsa, o zaman onunla kavga etmektense onunla yüzleşmek zorundayız. Şikayetçi olmanın, inleyip ağlamanın hiçbir yararı olmaz. Gerçekler gerçektir ve olduğu gibi kabullenilmeleri gerekir.

Eğer Harvey'in tezi doğru ise o zaman bizim organize olmamız bile trajik bir hata. 1940'da bir avuç insan iken, bugün NFB 50000 üyelik bir sayıya ulaştı. Bu büyümenin nedeni çok basit, felsefemiz ve o felsefenin vadettiği. Federasyonumuzun temel ilkesi, bizlerin asıl probleminin körlük değil, toplumun körlük hakkında hatalı algıları ve tutumları olduğu doğrultusundadır. Biz federasyon üyeleri inanıyoruz ki körler kendilerini toplumun gördüğü gibi görüyorlar. Bu hatalı tutumları kabullenerek, bunların gerçekleşmesini sağlıyoruz. Aynı zamanda, inanıyoruz ki körler alanında çalışan Devlet kurumları ve özel kurumlar da aynı hatalı algıların kurbanıdır. Yaptıkları devasa çalışmalar, planladıkları programlar ve kendilerine

müracaat edenleri bakıma muhtaç bırakmaları, iddia ettikleri gibi uzmanlık ya da bilgilerinin bir sonucu değil, toplumun kültüründe var olan ve içselleştirdikleri önyargıların sonucudur.

İnanıyoruz ki körler olarak bize toplum ve kurumlar tarafından verilen ikinci sınıf rolünü kabul ettiğimizde, bunu sağlıklı bilgiler doğrultusunda veya zorunlu olduğumuz için değil, sosyal koşullandırmanın bir sonucu olarak yapıyoruz. Gerçekler sayesinde değil, masallar sayesinde bunu yapıyoruz.

Bu, NFB'nin varoluş nedenidir. Bu sebeple organize olduk ve bu sebeple devam ediyoruz. Bu sebep bizim yaptıklarımızı ve tavrımızı açıklıyor. Neden kendi adımıza konuşmak istediğimizi, neden bizi etkileyen programlarda bir söz hakkı istediğimizi ve neden sadece bizim seçtiğimiz insanların adımıza konuşabileceği konusunda ısrar ettiğimizi. Başkaları bunu yapamaz ---kurum müdürleri ve yöneticileri olsalar da, uzman olduklarını iddia etseler de, kör olsalar da. Biz kendi adımıza konuşacağız, kendi sesimizle konuşacağız ve başkalarının bizim adımıza konuşmasına izin vermeyeceğiz. Biz daima tamamen eşit bir şekilde görebilenlerle çalışabileceğimizi, görenlerle oynayabileceğimizi, görenlerle yaşayabileceğimizi ve görenlerin de bizi eşit olarak kabullenmesinin mümkün olduğunu söyledik ve söylemeye devam edeceğiz. Fakat eğer Paul Harvey'nin tezi doğru ise bizim bütün felsefemiz bir yalandır. NFB sadece yararsız değil, düpedüz zararlıdır. Çünkü gerçekleşmesi imkansız olan bir geleceği vadedip hakikate dönüşemeyecek bir rüyaya çağırıyor. Eğer Harvey'nin tezi, meseleyi olduğu gibi anlatıyorsa, o zaman hatalarımızdan geri dönüp derneğimizi dağıtarak müsebbibi olduğumuz sorunlar için özür dileyelim. Toplumun bize layık gördüğü sadaka ve iyilikleri kabul edelim. Halimizi kabullenerek yolumuza gidelim ve bunu yalnız başımıza yapalım, zira ne eylemlerimizin bir önemi ne de eşitlik iddialarımızın bir manası yoktur. Elbette Paul Harvey tezi doğru değil. İçimizdeki her şey bunu reddediyor. Bütün tecrübemiz bu tezi yalanlıyor. Gerçekler bu tezi çürütüyor. Bu başından beri toplumu zehirlemeye devam eden cehaletten başka bir şey değildir. Anlaşmazlık ya da kavga çıkarmak istemiyoruz ama yapmamız gerekeni yapmaya hazırız. Artık ikinci sınıf vatandaş yerine konulmaya razı değiliz. Bize ayrımcılıkların olmadığını ve körlerin bir azınlık olmadığını söylüyorlar. Amma biz kim olduğumuzu biliyoruz ve hiçbir zaman geri gitmeyeceğiz. Akbaba ölü bir ağacın dallarına konmuş ve biz kanatların gövdeyle birleştiği noktayı görebiliyoruz.

Daima olduğu gibi bizim temel problemimiz toplumun anlayışsızlığıdır. Karşılaştığımız yanılığların bazıları aşıkâr, gizli, bazıları tehlikeli ve bazıları düpedüz ahmakça. Missouri’de yaşayan bir adamdan bir mektup aldım. “Sayın bay” dedi mektupta “Burada feci derecede zarar görmüş 20’li yaşlarında kör bir kız var. Ben sadece kendisinin ve annesinin bir arkadaşıyım. Bir kör ile aşk yaşayıp da sonra bu konu hakkında yalan söyleyecek kadar namussuz değilim ben” Bu kabalığının altında, mektup korkunç bir belagat ile yüzyıllarının feryadını yükseltiyor. Mektubun ışık tuttuğu, biz körlerin karşılaştığı asıl problemlerdir. Bu problem Paul Harvey’in dediği gibi bizim özel sinyallere ihtiyacımız ya da bizi işe alan işverenlerin sigorta fiyatlarının artması değildir. Aksine problemlerimiz hiçbir ayrıcalık istemememize rağmen gayet makul bir şekilde yerine getirebileceğimiz işlerde rekabet etmemize izin verilmemesi, hukuk karşısında eşit muamele göremiyor olmamız, kendine yetebilen özgür insanlar olabileceğimiz fikrinin sebepsizce reddedilmesi, bireysel onurumuzun kısıtlanması gibi temel meselelerdir. Bize karşı yöneltilen ayrımcılık hayali değil gerçek, istisnai değil sıradandır. Bu konu hakkında kanıtlar reddedilemeyecek kadar çoktur. Yakın zamanda gerçekteşen iki dava bu probleme örnektir. Birinde davayı gören hakimin sözlerine göre “Anne becerilerini kısıtlayacak derecede kör olup çocuğuna bakamayacağı için” kör bir anne çocuğunun velayetini kaybetmekle tehdit ediliyor. Bir diğerinde ise evli bir çift, koca kör olduğu için ve kocanın dediklerine göre “Kör olduğum için gören bir erkek çocuğun benimle bir bağ kuramayacağını düşündükleri için”, bir çocuğu evlat edinmek için yetersiz görüldüler. Burada ekleyelim ki her gün yüzlerce kör anne çocuklarını başarılı bir şekilde büyümüştür ve birçok kez gören çocukların kör ebeveynler tarafından evlat edinilmesine rağmen hiçbir problem yaşanmamıştır. Hatta söz konusu dava, hakim ile uzun bir mücadele sonunda çiftin lehine sonuç verince, gören çocuk kör babası ile bağ kurma konusunda hiçbir problem yaşamadı. Ama yine de problemin toplumda değil de bizde olduğunu söylüyorlar, ayrımcılığın olmadığını ve körlerin bir azınlık olmadığını söylüyorlar. Ama biz kim olduğumuzu biliyoruz ve hiçbir zaman geri gitmeyeceğiz. Akbaba ölü bir ağacın dallarına konmuş ve biz kanatların gövdeyle birleştiği noktayı görüyoruz.

Geçen yıl, Oregon’daki Amerikan gazi destekçileri, Donna Bell adında görme engelli bir kızın yıllık Oregon kızlar kutlamasında (usulüne uygun bir şekilde seçilmiş olmasına rağmen) delege olarak yerini almasını yasakladı. Yasak için gösterilen gerekçe ise kör bir kız olarak bedensel anlamda yetersiz olması. Bu keyfi karar sonradan vali Tom McCall’un ısrarı üzerine geri çevrildi. Vali Donna hakkında şunları dedi: “Donna’nın liderliği, karakteri, dürüstlüğu,

bilginliği, yardımseverliği ve bedensel anlamda yeterli olması ona burada bulunma hakkını veriyor". Katıldı, akranları tarafından kabul edildi ve hiçbir problem ya da olay olmadan görevini yerine getirdi.

1975'in Kasım ayında, New Orleans'taki Times Picayune gazetesi Şu manŐeti attı, "Kör çocuklar yemekten nefret ediyor ve zorla yemek yedirilmeleri gerekiyor" Altındaki haberde Louisiana'daki bir körler ve sakatlar merkezinde bir alıŐan Őunları söylüyor: "Eğer kör bir çocuğa zorla yemek yedirmezseniz, açlıktan ölür... Yemek yemekten nefret ediyorlar" Bu yemekte bulunanlar konu hakkında kendileri hükmedebilirler. Benim tecrübeme göre herkes gibi iŐtahlı bir Şekilde yemekleri mideye indiriyoruz. Ama Paul Harvey, bizim yeme alışkanlıklarımız hakkında yapılan bu tür zırvalara karşı itirazlarımızın, hasta olduğumuzu kanıtladığını ve kabul etmesek de bizi kaşındıran, sızlatan ve kıvrandıran aşağılık bilincimizin bir ifadesi olduğunu söylendi. Ama bize ayrımcılığın olmadığını ve körlerin bir azınlık olmadığını söylüyorlar. Ama biz kim olduğumuzu biliyoruz ve hiçbir zaman geri gitmeyeceğiz. Akbaba ölü bir ağacın dallarına konmuş ve biz kanatların gövdeyle birleştiği noktayı görüyoruz.

Elbette bu dıŐlama ve ayrımcılık ne bir coğrafi bölgeyle ne de bir yaş grubuna neden belirli bir tür durum ile kısıtlı. Herhangi bir yerde ve her yerde vuku buluyorlar. Matawan, New Jersey'deki bir eczanenin sahibi, kör bir müŐterisine dükkânın önü cam olduğu için arka kapıdan girmek zorunda olduğunu söyledi. MüŐteri herhangi bir birinci sınıf vatandaş gibi ön kapıdan girmeye devam edince, ya arkaya gitmesi ya da bir daha dükkâna gelmemesi emredildi. Yani başka bir Şekilde ifade edecek olursak, ya eğil ya da def ol. Tabii ki bu biraz aşırı bir örnek. Genellikle dışarı atılmaktansa, aŐađılanma ile karşılaşıyoruz. Yakın zamanda Connecticut'taki liderlerimizden Junerose Killian'dan aldığım bir mektupta kendisi Şu hikayeyi anlattı:

"Geçen gün, İŞlem Analizi dersim için arabayla alındığında... Sonradan aldığımız rahip, arabayı kullanan papaza sordu: 'Onu hangi kliniğe götürüyoruz?' Tabii ki, otomatik olarak yardıma muhtaç bir hasta olduğumu düşündü ve sınıftaki akranlarından biri olduğumu öğrenince ŐaŐırdı."

Connecticut'tan gelen bu mektup, bu Mikrokozmos içindeki tiyatro, çağların tutumunu temsil ediyor. Bu mektup, Paul Harvey'i çürütüyor. Grafik ve kesin bir Şekilde, kim olduğumuzu, neden toplandığımızı, neleri baŐarmamız gerektiğini, toplumun neleri anlaması

gerektiğini ve bilinçli bir şekilde bizim yolumuza engel koyanların nereye gitmesi gerektiğini söylüyor. Bu küçük bir vaazdır, federasyonculuk için bir tasarıdır.

Geçen yılki toplantımızdan kısa bir süre sonra, öğrenci bölümü liderlerimizden Patti Jacobson, Lakewood, Colorado Sentinal gazetesinde çıkan bir iş ilanına karşılık verdi. “İş hakkında soru sormak için telefon numarasını aradım ve bana Salı günü mülakat için gelmem söylendi. İlan işin telefon aracılığıyla pazarlama için olduğunu söyledi ama başka bir bilgi verilmiştir. Ofise geldim ve bana Joe Chapman ile görüşmem gerektiğini söylediler. Kör olduğumu anlayınca hemen iş için üzerinde isimler ve adresler yazılı olan kartlar kullanıldığı için bu işe giremeyeceğimi söyledi. Kartları Braille yazdırmayı teklif ettim. Bir okuyucunun gelip kartları benim için okumasını teklif ettim. Tekliflerimin hepsini ya kaale almadı ya da saygısız ve kabaca cevaplar verdi. Tekliflerin mantıklı olduğunu görünce, önemsiz mazeretler vermeye başladı: “Çoğu zaman bu iş adamları kaytarmak için bahaneler buluyor ve onlara ne demen gerektiğini bilmen lazım. Çoğu zaman günün başında bazı komutlar veriyorum ve bunları takip etmen lazım” Size soruyorum, görmenin bir emire duyarak uyma ile ne alakası var? Sonra bireysel olarak benimle ilgilenmek için zamanı olmadığını söyledi. Ama hiçbir zaman öbür çalışanları için yapmayıp da benim için yapması gereken şeyin ne olduğunu söylemedi. Ona diğer çalışanları için ne yaptığını sorunca (niyetim benim için aynı şeyi yapacağını söylemekti), bana bunun beni alakadar etmediğini söyledi. Ve beni “İnan ki seni anlıyorum, benim de düşkün olduğum zamanlar oldu” diyerek aşağılamaya devam etti. Demek ki hala bütün körlerin düşkün olduğunu zanneden o geri kafalı fikre sahip. Biraz daha konuştuktan sonra (ben iş hakkında bilgi edinmek istiyor ve niteliklerimi anlatmaya çalışıyordum ve bay Chapman sürekli sözümü kesiyordu), sonunda bana gitmemi söyledi. Ben de mülakata giremediğim için bunu kabul etmeyince, beni polisi aramakla tehdit etti. Oraya bir mülakat için gitmiştim ve o bana bu hakkı vermemişti.

Patti Jacobson’un başına gelen bunlardı, başka bir asırda veya yıllar önce değil, sadece bir yıl önce. Paul Harvey’in radyo yayınıyla aynı ayda oldu bu olaylar. Jacobson’un eşit muamele talepleri Harvey’in iddia edeceği gibi aşağı ve değersiz olduğunu, bunu bildiğini – sadece kaşındıran, sızlatan ve kıvrandıran bir ikinci statüsünde olmanın bilincinde olduğunu ama bir hasta olarak bunu kabul etmediğini mi kanıtlıyor? Yoksa talepleri tam tersini mi kanıtlıyor? Jacobson özel aletler ya da özel bir muamele istemiyordu. Sadece deneme ve kendi erdemi

sayesinde başarma ya da başaramama imkanını istiyordu. Eşit muamele ve hiçbir ayrıcalık istemeden. Ama bize ayrımcılığın olmadığını ve körlerin bir azınlık olmadığını söylüyorlar. Ama biz kim olduğumuzu biliyoruz ve hiçbir zaman geri gitmeyeceğiz. Akbaba ölü bir ağacın dallarına konmuş ve biz kanatların gövdeyle birleştiği noktayı görüyoruz.

Cahil toplumun bizi hasta ya da çocuk yerine koyması her ne kadar kötü olsa da eski sanrılarla şartlandırılıp mitlerle beynimiz yıkanınca, bizlerin bu fikirlere inanması daha beter. “Görmediğimi Nasıl Yapabilirim” isimli Japonca bir kitapta bu kör adamın kendisini nasıl tarif ettiğini dinleyiniz. Diyor ki “Gözünüz kadar büyük bir şeyi kaybederseniz, dünyanın geri kalanı hakkında o kadar cimri davranmıyorsunuz. Eğer cimri değilseniz, istekleriniz azalıyorsa, sizce nihayetinde bu sizi zengin yapmaz mı? Gözlerimi kaybettikten sonra, isteklerimin azaldığını düşünüyorum. Eşim beni elimden tutarak bana rehberlik yapıyor. Fazla para harcamıyorum. Daha önce duymadığım müzikleri duyuyorum ve kötü olaylara şahit olmak zorunda değilim. Bu sebeple huzurluyum. Sizce benim hayatım daha zengin değil mi?” Konuşmasını “Buna kör adamın cenneti diyoruz” diyerek bitiriyor. İşin kötüsü bu sözler, kör öğrencilere yönelik ve “körlüğün faziletleri” diye adlandırılan bir konuşma sırasında söylenmiştir. Bu adam kesinlikle bir sakat ve maalesef öğrencilerini de aynı duruma getirecek ama körlüğü yüzünden değil, toplum ve toplumun onu inandırdıkları ve ona öğrettikleri yüzünden. Bu trajedi adalet için feryad ediyor. Ama Paul Harvey bize problemin toplumda değil, bizde olduğunu söylüyor.

Barbara Pierce, hareketimizin Ohio’daki liderlerinden biri. Kendisi bu gece aramızda. Kendisi çekici, mahir, aktif, normal bir kadın. Bir Üniversite profesörü ile evli, çocuklarını büyütüyor ve genellikle kendi işine bakıyor. Bulduğu yerde yanlış algıları değiştirmeye çalışan ve körlerin birleşik bir şekilde hareket etmesinin önemini anlayan birisi. Birkaç ay önce Ulusal Körler Federasyonu Halkla İlişkiler Komitesi, Barbara’nın Da katıldığı bir seminer düzenledi Halkla ilişkiler seminerinin pek işe yaradığını ve katılanlar arasında federasyon ruhunu arttırdığını söyledi. “Pazar günü taksiye binerken yaptığım bir bilgilendirme faaliyetinin ilgini çekeceğini düşünüyorum. Konferanstan esinlenerek mesajımızı yaymaya çalışmayı düşündüm. Şaşkınlıkla öğrendim ki taksinin şoförü, kör kızların bu tür konularla ilgili zorlanmalarını diye doktorlar tarafından kısırlaştırıldığına inanıyormuş. Hamileliğin zorluğuyla mı yoksa çocuklarla baş edemeyeceğimize inandığı için mi bunu düşündüğünü sormaya cesaret edemedim ama bu

konuda fikirlerini düzelttim. Ne zaman olağanüstü fikirlerle karşılaşacağımı bilemeyeceğini öğrendim.”

Federasyonun başkanı olarak birçok mektup alıyorum. Bazıları kısa ve bazıları uzun. Bu mektuplar, insan yaşamının bütün farklılıklarını kapsıyorlar -- trajedi, mizah, aşk, nefret, sevinç, üzüntü, pathos ve korku. Yıllar boyunca bu mektupların birçoğunu makalelerde, bildirimlerde ve konuşmalarda sizinle paylaştım. Ama bu zamana kadar beni bu kadar derinden etkileyen, bu derecede etkili bir şekilde meseleyi olduğu gibi söyleyen bir mektup almadım. Belli sebeplerden dolayı, isimleri değiştirdim. Geçen yılki Kongre sırasında yazılmıştı. Dinleyiniz:

Sayın Bay Jernigan. Ben 23 yaşında gören bir kadını ve erkek arkadaşım Jim Smith adında, 23 yaşında kör bir erkektir, belki kendisini tanıyorsunuzdur. NFB'ye ilk üye olduğumda, Jim'in karşılaştığı problemleri daha iyi anlamak istiyordum. Problemlerin ve ayrımcılığın olduğunu biliyordum ama yakın zamana kadar bu kadar açık olduklarını bilmiyordum. İkimiz de üniversite mezunuyuz ve meslek sahibiyiz. Jim, sosyal güvenlik komisyonu için çalışıyor ve ben kör çocuklara öğretmenlik yapıyorum. Bir öğretmen olarak felsefem, bu çocukların diğer çocuklarla ihtiyaçları büyük derecede aynı olduğu doğrultusundadır. İnanıyorum ki bu çocuklara öğretebilmek için onları her şeyden önce çocuk olarak görmek ve ondan sonra bazı konularda özel eğitim ihtiyaçları olan kör çocuklar olarak görmem lazım. Eğer bunu yapamazsam, onlara sadece sakat olmayı öğretebilirim. İşim sebebiyle Jim'in toplumun tutumuna karşı kızgınlığını anlamaya başlamıştım. Bazen benim çocuklarıma bakıp da başlarını sallayıp “Ah zavallı” diyenlere karşı ben de deri bir kızgınlık hissediyorum. Sonra diyorlar ki “Ama bak, ne kadar mutlu”, sanki bu çocukların elinden gelen tek şey mutlu olmak. Çocuklarım elbette mutlu. Ama aynı zamanda bazen akıllı, tatlı, sinirli ve huysuzlar vs. Bütün çocuklarda ne tür sıfatlar varsa, onlarda da var. Disiplin edilmeleri gerektiğinde, disiplin ediliyorlar ve takdir edilmeleri gerektiğinde, takdir ediliyorlar. Sürekli ne kadar cesur ve harika olduklarını söylemektense, gerçekten bir şey başardıkları zaman takdir ediliyorlar. Çocuklarıma her zaman onlardan yapabileceklerine inanmadığım bir şeyi istemeyeceğimi söylüyorum. Onların başarılı olmasını bekliyorum ve onlar da kendilerinden bunu bekliyorlar. Ben bunun kör bir çocuğun büyüyüp saygıdeğer bir yetişkin olabilmesi için bu şekilde yetiştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Ben çocuklarımin her küçük başarılarını mucizevi bir şey olarak görmesini istemiyorum.

Çocuklarımın hepsi başarılarıyla gurur duyuyorlar (ve bence de öyle olması gerek) çünkü çok çalıştılar. Yalnız kör bir çocukla konuşurken sürekli ne kadar harika olduğunu söylemenin, o çocuğa bir nevi hakaret olduğunu düşünüyorum çünkü burada ima edilen o kişinin çocuğu salak olarak görmesi ve başaracağına pek de güvenmemesidir. Ben şu an Braille öğreniyorum ve Jim bana yardım ediyor. Yardım ederken yeri gelince övüp cesaretlendirmeye çalışıyor ama bana olağanüstü bir şey yapıyormuşum gibi davranmıyor ve ben bunu daha güzel bir iltifat olarak görüyorum. Sanki yapabileceğimi biliyormuş gibi hissediyorum. Eğer bu meseleyi abartsaydı, o zaman benim biraz geri zekalı olduğumu düşündüğünü ve Braille öğrenmenin benim gibi bir budala için gerçekten büyük bir başarı olduğunu düşündüğünü zannedirdim. Çocuklarımı bebek gibi büyütüp de onlara hiçbir şey yaptırmayan ebeveynlere çok kızıyorum. Bütün çocuklar düşer, salıncaklardan düşer ya da kafalarını çarparlar vs. ve benim öğrettiğim çocukların da düşmeye hakkı var. Bazen bu çocukların bazı şeyleri yapmaları zor olabilir ama denemeleri lazım. Bazen bu çocukları sınıfa sokunca, eğitim vermek resmen imkansız oluyor çünkü hayatları boyunca hiç kimse onlardan bir şey beklememiş. Hiç emek sarf etmemeleri gerektiğini düşünüyorlar ve yetişkinliklerinde dünyanın onlara bir borcu olduğunu düşünerek hiçbir şey için emek sarf etmeyecekler. Nefret ettiğim bir diğer ebeveyn grubu ise çocuklarından utananlar. Bu çocuklara eğitim vermek çok zor. Çirkin ve değersiz olduklarını düşünüyorlar. Daima kızgınlar çünkü kendilerini sevmemeyi öğrenmişler. Ben bir kişinin başka birisinin sevgisinden önce, kendisini sevmesi ve kabul etmesi gerektiğine inanıyorum. Ben çocuklarımı çok seviyorum ve bazen onlara gelen tepkiler yüzünden kızgınlık veya acı hissettiğim olmuştur. Bu zamana kadar tepkiler zalimce olmamıştı. Üzücü ve mide bulandırıcı evet ama zalimce olmamıştı. Ama bu hafta sonu o derece korkunç bir ayrımcılık gördüm ki NFB'nin ne derece önemli olduğunu anladım. Geçmişte gerek Jim'e gerekse çocuklarıma karşı farklı tepkiler gördüm. Acıma tepkisi "Zavallı küçük, böyle yaşamak çok üzücü olsa gerek", çocuğun yaptığı her şeyin insan beklentilerinin üstünde olarak algılayan cesur ve harika sendromu "Vay, sen ne kadar akıllısın", çocuk her zaman özel ve cesur olarak tarif ediliyor, hiç kimse kendi başına bir şey başaracağını beklemiyor ve başarınca da övgüler haddi aşıyor. Reddetme, çocuk orada değilmiş gibi davranılıyor. Jim ve ben bu üç tepkinin farklı çeşitleriyle sürekli karşılaşıyoruz. Cuma akşamı Jim ve ben bazı tanıdıklarımızı mangala çağırdık. Ben mutfakta soslu yumurta ve fırında fasulye hazırlıyordum. Jim içeriye girdi ve yardım edebileceği bir şey olup olmadığını sordu, ben de domatesleri doğramasını istedim. Niyetim olay çıkarmak değildi, sadece ve sadece lanet olası domateslerin

doğranmasını istiyordum. Öbür erkeklerden biri içeriye gelip “Ama elini kesebilir” diye itiraz etti. Jim ona daha önce domates doğradığını ve bu sefer de yapabileceğinden gayet emin olduğunu söyledi. Tabii ki kısa bir zamanda domatesleri güzelce doğradı. Onu izlemek için beklemeye devam eden adam, bir koluna Jim’i alıp bir eline de domates tabağını alarak, Jim’in ne kadar harika birisi olduğunu herkese göstermek için dışarı çıktı. Yeni yürüme yi başarmış serebral palsili bir çocuk bile bu kadar övülmüyordur. Akabinde Jim, mangalı yakmak için arka bahçeye çıktı. Aynı adam, “Bunu yapmasına izin verecek misin?” diye sordu, ben de omuzlarımı silkerek “Neden yapmasın ki” dedim. Adam hızlıca ayağa kalkıp arka bahçeye gitti ve geri geldiğinde Jim’in ne kadar özel ve harika olduğundan başka hiçbir şey hakkında konuşamıyordu. Herkes yatıştıktan sonra yemeğimi yemeye başladık. Sonra yağmur yağmaya başladı ve Jim bana arabanın camlarının açık olup olmadığını sordu. Ben açık olduğunu söyleyince, kapatmak için bastonunu almadan dışarıya çıktı. Aynı adam hızla ayağa kalkarak Jim’in bastonunu aldı ve “Jim’in buna ihtiyacı yok mu?” diye sordu. Ben de “Hayır, onun hakkında o kadar endişe etmene gerek yok” diye cevap verdim. Jim geri geldi ve tekrar yemek yemeye başladık. Jim, ocağa gidip kendisi için biraz daha fasulye aldı. Ve yine bunun ne kadar harika olduğuna dair yorumlar başladı. Tencereden fasulye alabilmenin tam olarak neresi harika? Jim sonra bana yaptığı her şeyden sonra bir tiyatroc u gibi eğilme ihtiyacını hissettiğini söyledi. Ben Jim’in o gece olağanüstü bir şey yaptığını düşünmüyorum. Bütün gece kendini sergileniyormuş gibi hissetti ve benim içimden ayağa kalkıp “O ne bir çocuk ne de salak. Yaptıklarının hiçbiri de olağanüstü şeyler değil, kapatın şu çenelerinizi” diye bağırasım geldi.

Ama orada bitmedi. Aynı gece acile gitmek zorunda kaldık. Jim o gün bir zehirli Sarmaşığa çarpmış ve etkisi gözlerine sıçramıştı. Görevli olan hemşire iğrençti. Jim’in harika olduğunu düşünmektense, kör, Sağır, Dilsiz, Salak ve hiçbir şey yapamayacak kadar aciz olduğunu düşünüyordu. Bana “İsmi ne, nerede yaşıyor, gözleri kaşınıyor mu?” diye sordu. Ben alınmıştım ve “O kendisi bu sorulara cevap verebilir” dedim. Jim soğukkanlı bir şekilde sorularına cevap verdi ama sinirlendiğini hissedebiliyordum. Jim tedavi için içeriye girince, orada bulunan bir erkek bana yaklaşıp “O zavallı adama bu kadar iyi davrandığınız için harikasınız” dedi. Ben de Jim gibi bir Adamla olduğum için kendimi ne kadar şanslı hissettiğimi, Jim’in benim başıma gelen en güzel şey olduğunu, onunla olduğum zaman kendimi güvende hissettiğimi ve onu sevdiğimi anlatmaya çalıştım. Ben ona ilişkimizi anlatmaya çalıştıktan sonra, o bana “Yani sen onunla çıkıyor musun? Ama senin gibi güzel minnoş bir şey, neden bir körü

ister ki?” Ve ben o zaman dememem gereken bir şey dedim ve ona Jim’in onun hiçbir zaman olamayacağı kadar erkek olduğunu söyledim. Jim, tedaviden çıktı ve biz dışarı çıktık.

Cumartesi günü bazı arkadaşlarımız misafirlğe geldi ve paten yapmak için çıktık. Çok güzel zaman geçirdik. Jim’in evine dönünce, kızlardan birisi bana dedi ki “Jim’e çok iyi davranıyorsun. Onun, senin gibi birisine ihtiyacı var”. Ben de benim de ona ihtiyacım olduğunu söyledim. Ve bundan sonra bana yalnız kaldığımızda, jim’in diğer erkeklerin yapabildiği şeyleri yapıp yapamadığını sordu. Böyle bir sorunun karşısında geçirdiğim şoku tahmin edebilirsiniz. Ona kesinlikle Jim’in bu konuda yeterli olduğunu söyledim.

Pazar günü bütün bu olanlar yüzünden o kadar yorulmuştum ki düşünmekte zorluk çekiyordum. Jim bir problem olduğunu biliyordu ama ona iyi olduğumu söyledim. Braille etmesi gereken bazı kutular vardı ve yazıları kabartma daktiloyla yazmaya başladım. Bir ananas suyu kutusuna etiketi koyarken, ananası yanlış hecelemişim. Jim daha önce hiç böyle hecelendiğini görmediğini söyledi ve ben ağlamaya başladım. Ananas suyu için ağlamama şaşırılmıştı. Bana dedi ki “Sana sadece bir kez seni neyin üzdüğünü soracağım. Eğer söylemek istemiyorsan, sen bilirsin ama sana yardım etmek istiyorum”. Ona bu durumun adil olmadığını düşündüğümü ve onu çok sevdiğim için bütün bu pisliği çekmesini sadece seyredemeyeceğimi söyledim. Jim, tatlı, sevecen, merhametli ve seksi bir erkek ve ben onu çok seviyorum ve başkalarının ona bir ucube gibi davranması benim canımı acıtıyor. Onun çok güzel bir öz görünümü var ve bunun değişmesini istemiyorum. Bana “Balım, alışacaksın” dedi. Amma hayır, bunu yapamam, ona hakaret etmelerine hiçbir zaman alışamayacağım. Görüp görmediğinin tam olarak neden önemli olduğunu anlayamıyorum. Yakın zamanda bir arkadaşımız bana “Jim’i kabul edebildiğin için çok müstesna bir insansın” dedi. Ben de öyle olmadığını ve bu konu hakkında hiç düşünmediğimi söyledim. O da bana böyle bir şeyi unutmamanın zor olacağını söyledi. Ben de ona unutmaya çalışmadığımı, sadece bir insanın saçının koyuluğu hakkında düşünmediğim gibi körlük hakkında pek düşünmediğimi söyledim. En nihayetinde bir insanın saç renginin pek bir önemi yok ve Jim’le de aynı mesele. Görmediğini biliyorum ama bunu unutmaya çalışmadığım gibi üzerinde pek düşünmüyorum. Anlayamadı ve bana çok aşikar olduğunu söyledi. Ben de ona gözlükleri gördükten sonra bakmayı bıraktığını ve gözlüklerin arkasındaki insanı göremediğini ve Jim’den daha kör olduğunu söyledim. Böylece bir arkadaşı kaybetmiş oldum. Tabii ki en

önemli nokta, insanlar benim bir özel eğitim öğretmeni olduğumu öğrenince geliyor, o zaman ne düşündüklerini size söylemem gerekmiyor.

Jim, o gecenin yarısını benimle geçirdi. Benimle konuşup ağlamamı dinledi. Umarım ki ona acıdığı için değil, onu sevdiğim için ve insanların ona böyle korkunç bir şekilde muamele ettiklerini gördükçe canımın acıdığı için ağladığımı anlıyorsunuzdur. Eğer bu insanlara söyleyebileceğim konusunda tavsiyeleriniz varsa, duymak isterim.

Saygılarımla.

Böyle bir mektuba nasıl cevap verebilirdim ki? Bu mektuptaki hissiyatın ve anlayışın derinliği hiçbir ekleme yapmak için yer bırakmadı. Söylenmesi gereken her şey söylenmişti. Yazanı arayarak ona, insanlığa karşı umudumu artırdığını söyledim. Ona küçümsemeler ve inkarlar bitene kadar federasyonun durmayacağını söyledim. Özgürlüğe doğru yürüyüşümüzde, onun yanında yürümekten onur duyduğumu söyledim. Yürüyüşümüz uzun olmuştur ve sonu henüz görünmüyor. Yolumuz, önümüzde gelecek yıllara uzanıp gidiyor ve arkamızdaki kölelik yıllarına gidiyor. Evet, halimizin bir kölelik olduğunu söylüyor ve o kelimeyi özellikle kullanıyorum. Hiçbir zenci bizim süpürge fabrikalarına ve boş yerlere, sallanan koltuklara ve bakım evlerine zorla getirilmemizden daha şiddetli bir şekilde şeker tarlalarının terli angaryası ve pamuk makinelerinin önünde çalışmaya zorlanmamıştır. Bu bakıcı tavrın iyi niyetli olmasının ve çoğu zaman bize vurulan darbenin kırbaç değil de acıma olmasının hiçbir önemi yok. Bunun bir darbe olduğunu, kalbi kırıp ruhun üzerinde izler bıraktığını, canı kurutup ümidi öldürüp rüyaları yok ettiğini değiştirmiyor. Asla yanılmayın! Bu bir köleliktir – zalim, aşağılayıcı ve hafifletilmemiş kölelik. Gözetleyici köle başının kırbağı kadar keskin ve sahibin çizmesi kadar ağır.

Ama o geçmişimizde – başka bir zaman, başka bir devir. Bu yeni bir gün. Köleliğin kalıntılarının hala var olduğu doğru. Eczane sahipleri hala bizi arka kapıdan girmeye zorluyor ve mahkemeler kadınlarımıza hala çocuklarına bakamayacaklarını ve erkeklerimize baba olmaya layık olmadıklarını söylüyorlar. Yemekten nefret ettiğimiz, kızlar etkinliğine gidemeyeceğimiz ve bir iş için mülakata giremeyeceğimiz söyleniyor. Sınıfa gitmektense, kliniğe gidiyor olmamız varsayılıyor; taksi şoförü, bütün kör kadınların kısırlaştırıldığını düşünüyor ve gören bir kadın sevdiği adamın çektiği acı ve aşağılanması yüzünden ağlıyor. İçimizden bazıları da körlüğün

olumlu meziyetleri hakkında kendilerini aşağılayan ve aptallıktan öteye gitmeyen bir şekilde zırvalıyorlar ve Paul Harvey eşitlik iddialarımızı aşağılıklarının bilincinde olup da kabullenmek istemeyen hastaların kıvranmalarından ve kaşınmalarından ibaret olarak özetliyor. Şüphesiz ki gören ve görmeyen, içimizden hiç kimse bu şartlandırmadan etkisiz bir şekilde kurtulmuş değildir. Bunun için en azından gelecek kuşağı beklememiz lazım. Körlerin büyük bir bölümü meseleyi tam olarak anlamayıp bu yüzden hareketimize hala katılmışlardır. Bazı yerel bölümlerimiz sadece isim bakımından NFB'nin bir parçası, bir liderin dokunuşunu ve bir çağrının sesini bekliyorlar. İşimizin büyük bir bölümü hala önümüzde, hem isteyerek hem de azmederek yapılmayı bekliyor.

Bütün bunlar doğru, yalnız perspektif içinde görmeliyiz. Durumumuz önceki zamanlardan daha kötü veya problemlerimiz daha fazla değil. Bilakis, tek değişen bizim bu problemler hakkındaki bilincimizin ve beklentilerimizin artmasıdır. Daha önceleri bu problemlerin farkında bile olmazdık, farkında olsaydık bile ne iletişim kurabilmek için organize olmuş ne de direnmek için hazırдық. Bugün bizim için daha önceki zamanlardan çok daha iyi ve yarınlar özgürlüğün umuduyla aydın. İlerlerken ve her gün savaş için saflarımızı belirlerken, kavgaya korkakça ve ürkekçe değil, sevinçle geliyoruz. Dudaklarımızda bir şarkı ve kalbimizde coşkuyla geliyoruz çünkü umudun resmini görüp toplu ve kararlı eylemin ve kendimize inanmanın gücünü tattık. Önümüzdeki mücadelede kayıplar vereceğimizi biliyoruz, buna hazırız. Bedel neyse, ödemeye hazırız. Menfaatlerimiz doğrultusunda, aksine izin veremeyiz. Birleştik ve ilerliyoruz. Özgür olacağız ve görenler bizi eşit olarak kabul edecek. Kim olduğumuzu biliyoruz ve hiçbir zaman geri gitmeyeceğiz. Bir akbaba, ölü bir ağacın dallarına konmuş ve biz kanatların gövdeyle birleştiği noktayı görüyoruz. Bakışımız şaşmayacak, okumuz ıskalamadan hedefini vuracak ve akbaba düşecek. Kardeşlerim, gelecek bizindir, gelin birlikte olalım ve gerçekleşmesini sağlayalım.

Google Keep: Hızlı Bir OCR Çözümü

Can Deniz Balkaya

candenizbalkaya96@gmail.com

Sayı 88, Haziran 2021

Herkese merhabalar Yeni bir yazdan. Bu ay sizlere Google Keep üzerinde herhangi bir yazılım indirmeden nasıl OCR yapabileceğimizi anlatacağım. Bunun için öncelikle telefonlarımıza Keep uygulamasını indirmemiz veya <https://keep.google.com> adresine gitmemiz gerekiyor.

Google Keep, aslında bir not uygulaması. Notlarımızı istediğimiz cihazda tutup farklı bir cihazda aynı hesapla oturum açtığımızda da görebiliyoruz. Bize verdiği önemli özelliklerden bir tanesi de fotoğraflardan not ekleyip o notları yazıya çevirebiliyor olmamız. Şimdi gelin isterseniz, bu işlemin hızlıca nasıl yapıldığına bakalım.

Öncelikle siteye girdiğimizde bizi standart bir Google arayüzü karşılıyor. Sayfada düğmeler ve çeşitli yazı alanları var. İlk yazı alanı arama, ikinci yazı alanı ise not yazma alanı. Bu işlemleri aynı zamanda klavye dolaşımı ile de yapabiliyoruz. Klavye kısayollarını görmek için ayarlardan klavye kısayollarına tıklayabilir ya da “soru işareti, shift yıldız (sıfırın sağ tarafında yer alıyor)” tuşuna basabilirsiniz. Sizler kısayolları görüntüleyebilirsiniz, o yüzden burayı geçiyorum.

Şimdi gelelim heyecanlı yere, OCR kısmına. Önce istersek “NVDA boşluk” ya da “insert z” ile imleci kapatıp “tab” tuşlarıyla, istersek de “b” ile dolaşalım ve “Resimli yeni not” düğmesine tıklayalım. Burada karşımıza bilgisayarımızdan dosya seçeceğimiz bir alan çıkacak. Fotoğrafımızı seçelim. Daha fazla fotoğraf eklemek istiyorsak da “resim ekle” düğmesini bulup tıklayalım, fotoğrafımızı seçelim.

Bir Sonraki aşamamız OCR. Bunun için “diğer” düğmesine gelelim. Sayfada iki “diğer” düğmemiz var, biz ikincisine geleceğiz. İsterseniz önce sayfanın en aşağı kısmına inelim “ctrl+end” ile, sonra “shift b” ile “diğer” düğmesine gelelim ve tıklayalım. Burada “resimdeki metni yakala” diyelim. Ancak bunu derken sanal imlecimiz veya tarama modumuz kapalı olsun,

bu önemli. Bu seçeneğe bastıktan sonra, “shift tab” tuşlarıyla ilerleyip başlık ve fotoğrafımızın metninin yazıldığı alanı bulup “ctrl+a” ile seçip kopyalayabilir, istediğimiz yere yapıştırabiliriz.

Ama diyelim ki başlığı vs. bulamadık. Endişe etmeyelim. Yine ikinci “diğer” düğmesine gelip “enter” yapalım. Bir kez “yukarı ok” yapıp “Google Dökümanlara kopyala” seçeneğine tıklayalım. Daha sonra, birkaç saniye süren bir kopyalama işlemi gerçekleşiyor. Bunu sayfanın en alt bölümüne giderek takip edebiliriz. İşlem bittiğinde de karşımıza “kopyalanıyor” yerine “Google Dökümanını aç” düğmesi çıkacak. O düğmeye tıklayıp biraz bekleyelim. “Ekran okuyucu desteği etkinleştirildi” dediği anda ekran okuyucumuz, bilgileri oradan “ctrl+a” ile seçip “ctrl+c” ile kopyalayalım. Daha sonra da girip bunu istediğimiz yere “ctrl+v” ile yapıştıralım. Haydin hayırlı olsun, iyi kullanımlar şimdiden.